

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Олег ШЕРЕМЕТ
(ім'я та прізвище)

_____
(підпис)

Лада ШІРІНЯН
(ім'я та прізвище)

«__» _____ 2022 р.

«__» _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування
на тему: **Управління кредитним потенціалом банку в сучасних умовах**

Виконав: здобувач 2 курсу, групи 11М

Ширай Денис Олександрович
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____
(підпис)

Керівник: Дем'яненко Інна Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____
(підпис)

Рецензент Наталія Скопенко
(ім'я та прізвище)

_____
(підпис)

Я, як здобувач Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2022р.

зобов'язань АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр., табл. 9. Аналіз динаміки показників нормативів капіталу АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр., табл. 10. Аналіз фінансової надійності АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр., табл. 11. Структура розподілу кредитів АТ «ІНГ Банк Україна» за галузями економіки 2017-2020рр., табл. 12. Аналіз фінансової надійності АТ «ІНГ Банк Україна» за результатом прогнозу.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Дем'яненко І.В.		
II	Дем'яненко І.В.		
III	Дем'яненко І.В.		

7. Дата видачі завдання 13 жовтня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 13.10.2021	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 09.11.2021	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2021	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 21.12.2021	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 28.12.2021	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	24.01.2022	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 27.01.2022	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	03.02.2022	

Здобувач

_____ (підпис)

Ширай Д.О.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Дем'яненко І.В.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Ширай Д. О. «Управління кредитним потенціалом банку в сучасних умовах»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 –Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2022.

Кваліфікаційна робота присвячена розв’язанню теоретичних, методичних та практичних проблем управління кредитним потенціалом установи банку.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність кредитного потенціалу банку, методи управління та показники оцінки кредитного потенціалу.

Другий розділ присвячено економічній характеристиці АТ «ІНГ Банк Україна», оцінці фінансового стану та аналізу кредитного потенціалу.

У третьому розділі обґрунтовано вдосконалення управління кредитним потенціалом, фінансове планування АТ «ІНГ Банку Україна» та його застосування

***Ключові слова:** кредитний потенціал, установа банку, кредитування, кредитний портфель, активи, пасиви, фінансове планування.*

SUMMARY

Shyrai D. "Management of credit potential of the bank in modern conditions"

Qualification work for the master's degree in specialty 072 - Finance, Banking and Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2022.

Qualification work is devoted to solving the theoretical, methodological and practical problems of credit management of the bank.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, list of references and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the objectives of the study.

The first section reveals the essence of the bank's credit potential, management methods and indicators for assessing credit potential.

The second section is devoted to the economic characteristics of JSC "ING Bank Ukraine", assessment of financial condition and analysis of credit potential.

The third section substantiates the improvement of credit potential management, financial planning of JSC "ING Bank Ukraine" and its application.

Keywords: *credit potential, bank institution, crediting, credit portfolio, assets, liabilities, financial planning.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКУ.....	8
1.1. Сутність кредитного потенціалу банку.....	8
1.2. Управління кредитним потенціалом банківської установи.....	17
1.3. Показники оцінки кредитного потенціалу банку.....	22
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АТ «ІНГ БАНК УКРАЇНА».....	29
2.1. Економічна характеристика банківської установи.....	29
2.2. Оцінка фінансового стану АТ «ІНГ Банк Україна».....	39
2.3. Аналіз управління кредитним потенціалом АТ «ІНГ Банк Україна».....	57
Висновки до розділу 2.....	69
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АТ «ІНГ БАНК УКРАЇНА».....	71
3.1. Шляхи підвищення ефективності управління кредитним потенціалом установи банку.....	71
3.2. Прогнозування формування кредитного потенціалу АТ «ІНГ Банк Україна».....	74
3.3. Оцінка впливу запропонованих заходів на фінансові показники АТ «ІНГ Банк Україна».....	79
Висновки до розділу 3.....	82
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. За останні роки в Україні велика кількість банків припинили свою діяльність, значно скоротилася пропозиція депозитів, зросли кредитні ставки. Вищевикладене істотно впливає на прибутковість банків, вимагаючи від банківських установ підвищення ефективності за рахунок більш ефективного використання банківських інструментів та послуг.

Кредитний потенціал – досить нова, поки недостатньо вивчена фінансова категорія, що визначає потенціал для здійснення банківською установою кредитної діяльності. Зазвичай кредитний потенціал визначають як максимально можливу суму власних і позикових коштів банку (включаючи нематеріальні активи), які банківська установа може заборгувати на принципах банківського кредитування та інвестування, скоригованих на законодавчо встановлений резерв ліквідності, визначені нормативно-правовими актами.

Діяльність банків вимагає якісного управління кредитною діяльністю для збільшення прибутку, тому необхідно виявляти особливу обережність при формулюванні кредитної політики, та враховувати внутрішні та зовнішні впливи.

Слід зазначити, що банки прагнуть підвищити ефективність свого кредитного портфеля. У даній роботі визначаються рекомендації щодо оптимізації використання грошових коштів банками та підвищення ефективності кредитування.

Метою роботи є дослідження теоретичних засад кредитного потенціалу, практичних процесів його реалізації та розробка напрямів вдосконалення управління ним.

У кваліфікаційній роботі визначені такі **завдання**:

- 1) визначити сутність та поняття кредитного потенціалу банку;
- 2) дослідити принципи управління кредитним потенціалом банківської установи;
- 3) визначити показники оцінки кредитного потенціалу банку;
- 4) навести економічну характеристику банківської установи;

- 5) оцінити фінансовий стан АТ «ІНГ Банк Україна»;
- 6) провести аналіз управління кредитним потенціалом;
- 7) визначити шляхи підвищення ефективності управління кредитним потенціалом;
- 8) здійснити прогнозування формування кредитного потенціалу установи банку;
- 9) оцінити вплив запропонованих заходів на фінансові показники банку.

Об'єкт дослідження є кредитний потенціал установи банку.

Предмет дослідження. теоретичні і прикладні аспекти процесу управління кредитним потенціалом банківської установи.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовуються традиційні методи економічної статистики такі як: балансовий (при порівнянні прогнозних та фактичних показників кредитної діяльності), порівняльний (при оцінці прогнозних та фактичних показників кредитної діяльності та структури кредитного портфеля), побудова системи аналітичних таблиць, відсотків, тощо.

Інформаційна база. Інформаційною базою слугує фінансова звітність підприємства, звіт керівництва АТ «ІНГ Банк Україна», баланс підприємства, звіт про рух грошових коштів, економічна література, нормативно-правові джерела, положення, література з аналізу банківської діяльності.

Практичне значення виконаної роботи полягає в тому, що матеріали теоретичного дослідження, результати проведеного аналізу, розроблені пропозиції щодо напрямів вдосконалення управління кредитним потенціалом банку в сучасних умовах можуть бути використані в практичній діяльності АТ «ІНГ Банк Україна».

Апробація результатів дослідження відбулась на Всеукраїнської науково-практичній. Конференції «Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів», що відбулась 23-24 листопада 2021 р. в НУХТ. Тази «Управління кредитним потенціалом банку в сучасних умовах» розмішене в збірнику матеріалів конференції на сторінках 114-116.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКУ

1.1. Сутність кредитного потенціалу банку

Кредитний потенціал – це максимально можлива сума власних і позикових коштів, яку комерційний банк може ефективно розмістити в кредитну заборгованість. Вивчаючи сутність кредитного потенціалу банківської системи, доцільно було б розпочати аналіз підходів до розуміння системної організації кредитно-фінансових відносин усередині банківської системи.

Кредит - це система господарських відносин у зв'язку з передачею від одного власника до іншого в тимчасове користування цінностей у будь-якій формі (товарній, грошовій, нематеріальній) на умовах повернення, терміновості, платності. За основними групами позичальників виділяють такі форми кредитів: фізичні (громадяни) та юридичні особи (компанії, організації). За цільовим призначенням банківські кредити можуть бути різних видів: наприклад, споживчі, іпотечні, автокредити.

Споживчий кредит надається як у формі банківського кредиту (споживчі кредити), так і у формі комерційного кредиту (продаж товарів з відстрочкою платежу).

Існують види кредитів, які вимагають застави. До них відносяться іпотека, автокредити тощо. Попит на банківські кредити неухильно зростає. Це пов'язано з низкою суттєвих переваг, які надає банківське кредитування. Фізичні та юридичні особи можуть не тільки обрати найкращі схеми кредитування, але й змінити умови виплати, якщо з різних причин виникає така потреба. Для позичальників з бізнес-сектору кредитування дозволяє залучити капітал у найкоротші терміни. Що стосується фізичних осіб, то завдяки кредитам вони можуть отримати гроші на придбання необхідних товарів або надання певних

послуг. В обох випадках клієнтам банку гарантується конфіденційність, оскільки фінансові установи суворо стежать за безпекою персональних даних.

Банківські позики — це грошові суми, надані позичальникам, видані на умовах, визначених кредитними договорами. Кредитування – це фіксований термін і один із способів задоволення фінансових потреб. Таким чином, кредити відіграють важливу роль у житті суспільства та сприяють розвитку економіки. Існує кілька видів банківських кредитів. В частині активних кредитів банк виступає як кредитор. Якщо кредитування пасивне, то позичальник вже вважається фінансовою установою.

Класифікації банківських кредитів: У широкому сенсі класифікація трактується як поділ певного поняття за заданими критеріями.

Таблиця 1.1

Види кредитів

1. Терміновість погашення.	- Короткострокові, середньострокові та довгострокові. - Овернайт - гроші повертаються протягом доби.
2. Спосіб погашення.	- Одноразова оплата. - Виплати в рівних розмірах.
3. Розрахунок та розрахунок процентної ставки.	- Відсотки виплачуються на етапі реєстрації. - Відсотки виплачуються щомісяця до закінчення терміну кредитного договору. - Відсотки перераховуються банку в момент повної оплати.
4. Безпека.	- Забезпечений. - Незабезпечений.
5. Цілі.	- Цільові. - Нецільові.
6. Забезпечення.	- Одноразові - гроші видаються 1 раз. - Постійні - кошти надаються на вимогу в межах ліміту. - Гарантовані - аналог перманенту. Різниця полягає у видачі грошей в обумовлений час.
7. Категорія позичальників.	- Фізичні особи. - Юридичні особи. - Державні підприємства. - Інші банки.

Основні параметри кредиту:

1. Точна дата і місце підписання кредитного договору.
2. Штрафи за порушення графіка платежів.
3. Інформація про кредитора та позичальника.

4. Умови відмови від виконання договору.
5. Сума кредитних зобов'язань і використовувана валюта.
6. Банківські механізми контролю за поверненням і використанням позикових коштів.
7. Основна мета та термін кредитування.
8. Безпека (порука або застава).
9. Правила та строки повернення позичених грошей.
10. Розмір суміжних комісій.
11. Процентна ставка із зазначенням умов зміни.

Відсоткова ставка. В основному, банківські позики видаються під фіксований відсоток. Поки позичальник погашає борг, відсотки не змінюються ні вгору, ні вниз. Це зручно, оскільки дозволяє планувати витрати. Також існують ще 3 види відсоткових ставок за банківськими кредитами. Плаваюча змінюється в залежності від різних факторів. Декурсивна передбачає сплату відсотків в кінці терміну кредиту, а антисипативна - при оформленні позики. [1]

Договір банківської позики. У договорі описані ключові аспекти кредитної операції. Сюди входять розмір, ціль, термін, застава, графік погашення кредиту тощо. Кредитор має право частково або повністю відмовитися від кредиту, якщо у нього є факти, що свідчать про неспроможність позичальника повернути гроші вчасно. Позичальник також може відмовитися від позики, якщо він повідомить про це позикодавця до закінчення строку, зазначеного в кредитному договорі. Буває, що позичальник порушує встановлені договором зобов'язання щодо цільового використання кредиту.

Тоді кредитор має право припинити подальше кредитування. Існують такі форми застави:

1. Застава. Банківські кредити під заставу нерухомості, цінних паперів, дорогоцінних металів, ювелірних виробів, предметів розкоші і т. д. Після укладення договору позичальник втрачає право розпоряджатися заставою до повного погашення боргу за кредитом. Наприклад, якщо автомобіль знаходиться в іпотеці, його не можна продати, але їздити не заборонено.

2. Гарантія. Коли в кредитній операції беруть участь поручителі, а позичальник не може повернути позику, вони зобов'язані повернути кошти. Поручителями можуть виступати повнолітні фізичні особи, підприємці та комерційні організації. При оформленні позики ступінь спорідненості не враховується. А також інші форми відносин з позичальником.

3. Депозит. Грошовий депозит. Позичальник вносить на банківський рахунок суму, еквівалентну кредиту. Гроші зберігаються до кінця їх погашення. 4. Штрафи. Погашення банківських кредитів здійснюється згідно з графіком, зазначеним у договорі. Якщо позичальник прострочив платежі, банки стягують пеню. Деякі організації також накладають штрафи.

5. Страхування. В якості додаткового забезпечення використовується страхівка. Як правило, банки страхують заставлене майно, життя позичальника, його фінансову відповідальність, ризик втрати працездатності тощо.

6. Гарантія. Гарантії – це вид гарантії, що надається юридичною особою. Установа, яка бере на себе функції поручителя, повинна повернути позику, коли позичальник стає неплатоспроможним. Гарантія ділиться на 2 види. Безлімітний відповідає за всю суму позики, а обмежений - за частину.

Таблиця 1.2

Плюси та мінуси банківських кредитів

Плюси	Мінуси
1. Великий вибір кредитів на різні цілі. 2. Гнучкі умови кредитування. 3. Можливість змінити порядок виплат. 4. Збір коштів у стислі терміни. 5. 100% конфіденційність транзакцій.	1. Складна процедура отримання великих довгострокових кредитів. 2. Ймовірність відмови у видачі позики. 3. Комісія за прострочення. 4. Витрати на страхування та пов'язані з ними комісії. 5. Висока вартість використання кредитних коштів.

Банківські позики домінують на ринку і часто є єдиним способом отримати гроші для розвитку бізнесу, покупки житла або споживчих товарів.

Зростання кредитних операцій банківських установ значною мірою залежить від рівня кредитного потенціалу, що відображає позитивні та негативні

управлінські рішення та непропорційну реакцію на зовнішнє середовище. Дисбаланс проявляється у відносно високій стійкості до позитивних, творчих впливів, що виражається в слабкості реакції на них, а негативні та деструктивні дії можуть мати дуже швидкий і значний негативний ефект.

Зусилля структурувати та підтримувати ефективне функціонування банківської системи завжди більші, ніж ті, що призводять до її руйнування, тому завдати шкоди завжди легше, ніж досягти рівноцінного позитивного ефекту. Ця властивість кредитного потенціалу також є функцією його абсолютної величини: велике значення забезпечує підвищену стійкість, але для кожної одиниці його зростання необхідні значні зусилля банку. Кредитний потенціал менших величин забезпечує високі темпи відносного зростання, але дуже чутливий до впливу негативних зовнішніх і внутрішніх факторів.

Аналізуючи існуючі погляди на сутність банківської системи, можна зробити висновок про розбіжності в трактуванні поняття кредитного потенціалу. З одного боку, можна назвати підходи, засновані на трактуванні банківської системи з точки зору її організаційно-правової структури [2]. З іншого боку, це підходи, які ототожнюють банківську систему з кредитною. Для представників західної науки переважно характерний перший підхід. Це пов'язано зі специфікою їхнього законодавства у сфері фінансових послуг, яке вводить у банківську систему різну кількість специфічних елементів.

Зокрема, американський економіст Дж. Дж. Вулфель визначає сутність банківської системи на основі структури Федеральної резервної системи та її взаємовідносин з контрольованими учасниками ринку. Такий підхід до визначення банківської системи є дещо обмеженим, внаслідок чого втрачаються найважливіші положення про сутність і зміст самої системи. Підхід вітчизняних вчених до визначення сутності банківської системи є ширшим. Так, Віднійчук-Вірван Л.А. пропонує розглядати банківську систему як групу фінансових установ, об'єднаних угодою про регулювання грошових потоків, покликаних сприяти економічному зростанню. Савлюк М.І. дав найточніше визначення банківської системи: «юридично визначена, чітко структурована та

підпорядкована сукупність фінансових посередників, які здійснюють банківську діяльність на постійній професійній основі та функціонально пов'язані в самостійну економічну структуру. Це визначення є логічним і універсальним, оскільки може застосовуватися в будь-якій країні, незалежно від організаційно-правових особливостей її банківської системи. Другим за важливістю розумінням кредитного потенціалу банківської системи є поняття фактичної спроможності. На думку провідного фахівця в цій галузі професора О. Балацького, парадокс сучасності полягає в тому, що проблема потенціалу недостатньо проаналізована, його економічна оцінка практично не використовується в управлінні, потенціал не зберігається і не використовується збільшувати. Перші дослідження, спрямовані на розкриття економічного змісту потенціалу, почалися наприкінці 70-х – на початку 80-х років ХХ ст. Саме в цей час особливо відродилося вивчення цього наукового напрямку.

В умовах ринкової економіки українські науковці відповідно розглядають потенціал підприємств, галузей, окремих регіонів тощо. За словами Л.Г. Окорокова, сутність ресурсного (економічного) потенціалу визначається так: «Ресурсний потенціал підприємства — це сукупність усіх ресурсів підприємства, що забезпечують можливість досягнення максимального економічного ефекту в певний період». А. Люкшинов визначає економічний потенціал підприємства як сукупність його можливостей виробництва (послуг). Крім внутрішніх змінних, він також підкреслює управлінський потенціал ресурсу. У своїй статті Ускова С.І. зазначає: «Економічний потенціал суб'єкта господарювання – це комплексна оцінка можливостей ресурсного потенціалу та їх реалізації для досягнення економічного ефекту». На думку Ю. Рожкова та М. Терського, економічний потенціал — це здатність і готовність учасників ринку спеціалізуватися на тих видах діяльності, в яких у будь-який момент вони мають абсолютні чи відносні переваги. Найточніше визначення запропонував О. Ф. Балацький: «Загальна здатність суспільства формувати та найкращим чином задовольняти потреби в товарах і послугах на основі оптимального використання економічних ресурсів, наявних у конкретних соціально-економічних відносинах». [3]

Кредитоспроможність банківських установ визначається низкою факторів: глибокою кризою у нефінансовому секторі економіки; Жорстка грошово-кредитна політика, що призводить до серйозної нестачі грошей і, як наслідок, відкриває можливості для неплатежів та використання готівки; Неефективна структура заощаджень населення характеризується великим обсягом індивідуальних заощаджень, зосереджених поза банківською системою.

Одним з найважливіших результатів стратегічного планування та управління банком є підвищення його потенціалу та підвищення ефективності. Потенціал банку визначається, з одного боку, загальною сумою наявних в установі грошових коштів, з іншого боку, матеріальними та нематеріальними активами, якими він володіє. До нематеріальних активів відносяться назва банку, його вплив та зв'язки як на фінансових ринках, так і в регіоні чи країні, досвід роботи з активами та пасивами; оптимальні форми та методи роботи для даних економічних умов; передові інформаційні та інші банківські технології; сума знань та навичок, що відповідає високій кваліфікації керівників, спеціалістів, робітників тощо.

Потенціал банку (від латів. *potential* - можливість, сила) - сукупність стратегічних ресурсів, що у розпорядженні кредитної організації, визначальна межі фінансових можливостей її діяльності за певних умов. Також існує думка, що потенціал банку включає розмір власного капіталу та матеріальних та нематеріальних активів». Однією із складових потенціалу банку є кредитний потенціал: теоретично банківської справи існує два підходи до визначення кредитного потенціалу банку. Відповідно до першого підходу кредитний потенціал банку – це, з одного боку, сукупність коштів, що у власності кредитної організації, з другого боку, ті нематеріальні активи, якими вона володіє. Це може бути: кваліфікований персонал; оптимальні форми та методи роботи для даних економічних умов; досвід кредитування та інвестування; інформаційні та інші банківські технології та ін.). Однак, такий підхід не враховує економічно обґрунтованих обмежень на використання коштів, мобілізованих у банку для надання кредитів та інших активних операцій. Це питання має насамперед

теоретичний аспект, а також має велике практичне значення з погляду роботи банківської установи. [4]

Мобілізація та концентрація вільних коштів є пріоритетною функцією у діяльності банку. Мобілізація та концентрація коштів у банку визначає також обсяг грошових коштів, переважно задіяних у процесі відтворення за рахунок кредитів, а також інших активних операцій. Завдання банку полягає у тому, щоб мобілізувати більше вільних коштів та розмістити їх в активах, оптимальних з погляду прибутковості банку. У той самий час проблема у цьому, що вся сукупність мобілізованих у банку коштів вільна для кредитних операцій. Банк, який залучає вільні кошти від своїх кредиторів, забезпечує своєчасне повернення цих коштів. У цьому необхідними умовами існування банку є принципи надійності та ліквідності. З кожної одиниці залучених ним коштів банк зобов'язаний створити резерв надійності та ліквідності, які за своїми основними функціями перебувають у центрі безперервного формування та використання коштів у економіці. Посередницький механізм банку у процесі мобілізації вільних коштів та розміщення їх у вигляді кредиту дещо суперечливий. З одного боку, велике значення економіки має здатність банківської установи створювати кошти з допомогою кредитування; за рахунок кредитів розширити виробничі можливості суб'єктів відтворення без попереднього накопичення коштів. З іншого боку, економіці потрібен необхідний, але не надмірний приплив грошей. Якщо кількість грошей у обігу зростає швидшими темпами, ніж виробництво товарів та послуг, результатом буде інфляція з її негативним впливом на всі сторони економічного розвитку, але не має бути відставання кількості грошей від потреби у виробництві.

Нездатність банку задовольнити законні потреби своїх клієнтів може призвести до того, що банк втратить прибуткові операції і зрештою збанкрутує. Таким чином, банківські установи безпосередньо стосуються процесу задоволення суспільства в грошах. Реальність грошових потоків залежить від політики банку щодо їхньої відповідності реальним процесам відтворення. У зв'язку з цим інтереси банків тісно переплітаються з інтересами суспільства.

Теоретично в сучасній банківській системі існує можливість нескінченного переведення створеного вкладу з одного банку до іншого і у зв'язку з цим нескінченне збільшення кредитів, що видаються б. Резерв первинної ліквідності включає: кошти в касі, чеки та залишки на кореспондентських банківських рахунках.

Вторинний резерв включає високоліквідні низько прибуткові активи, які можуть бути конвертовані в кошти або тендер для погашення боргу банку з мінімальною затримкою і низьким ризиком втрати. Призначення вторинних резервів - бути джерелом поповнення первинних резервів. Вторинні резерви складаються з активів, які становлять портфель державних цінних паперів, у деяких випадках - коштів на позичкових рахунках. [5]

У практиці США вторинні резерви включають:

- депозити банківських установ у резервному банку (федеральні фонди). Банки можуть позичити іншим банкам терміном однією день будь-який надлишок своїх федеральних фондів понад встановлених законом резервних вимог. Прибуток, яку банки одержують від продажу федеральних фондів, зазвичай нижче прибутку від продажу інших активних операцій, але вони вважаються найбільш ліквідними активами всіх видів вторинних резервів;

- депозитні сертифікати в інших банках. Їхня терміновість визначається протягом шести місяців, а процентна ставка за депозитними сертифікатами обумовлюється з вкладником заздалегідь;

- комерційні цінні папери - короткострокові цінні паперів, випущені фінансово-промисловими корпораціями. Вони мають термін погашення 60 днів або менше та дуже ліквідні;

- казначейські облігації, і навіть державні короткострокові цінних паперів. Відповідно до іншого підходу кредитний потенціал банку визначається як різниця між загальною сумою коштів, мобілізованих у банку, та резервом ліквідності. [6]

Загальний резерв ліквідності банківської установи залежить від резервного нормативу, встановленого Національним банком, та рівнів резерву ліквідності, що визначаються самим банком. Банк прагне створити мінімальний резерв

ліквідності та забезпечити максимальний кредитний потенціал, виходячи з його надійності, ліквідності та прибутковості. Оптимальним вважається підтримувати первинний резерв на рівні 5-10%, вторинний – 10-15% від обсягу покладу.

На загальний рівень кредитного потенціалу банківської установи впливає така сукупність факторів:

- розмір власного капіталу банку;
- обсяг та структура залучених коштів;
- структура та стійкість родовищ; рівень обов'язкових резервів у Національному банку та режим використання обов'язкових резервів для підтримки поточної ліквідності. [7]

Зобов'язання кредитних організацій мають таку структуру: позикові та позикові ресурси. Структура та стійкість депозитів безпосередньо впливають на кредитний потенціал банку. У банківській теорії існує два основних підходи до оцінки стабільності депозитів. Ряд авторів вказує, що банк має прагнути залучати кошти на термінові депозити, які є надійнішими кредитними ресурсами, що дозволяють краще прогнозувати та планувати розміщення цих коштів у вигляді кредитів. Згідно з іншим підходом, за стійкістю всі родовища поділяються на основні та нестійкі.

Основні депозити - це депозити, закріплені за цим банком і не залишають банк. Стабільні депозити знижують потребу банку ліквідних активах, цим підвищуючи його кредитний потенціал. Причому практика показує, що стабільна частина вища серед вкладів у видачу. Причина такої ситуації в тому, що відсоткові ставки за терміновими депозитами вищі, ніж за депозитами до запитання, а комісія із строкових депозитів варіюється від банку до банку. Тому ці відкладення найбільш схильні до руху.

1.2. Управління кредитним потенціалом банківської установи

У сучасних умовах, пов'язаних із високим ризиком форс-мажорних відтоків депозитів, необхідно коригувати ці обсяги, враховуючи як величину цього ризику,

так і встановлене значення коефіцієнта довгострокової ліквідності. Управління кредитним потенціалом банківської установи орієнтоване на формування та реалізацію її кредитних ресурсів. Основними напрямками формування кредитного потенціалу є:

- збільшення кількості комітентів банків;
- збільшення наявних у банку коштів учасників та довірителів;
- зростання організаційної мережі банку.

Одним з основних факторів формування кредитного потенціалу є кошти підприємств і організацій. Аналіз та оцінка реальних можливостей накопичення коштів від підприємств, з одного боку, та потреби в коштах цього ж підприємства, з іншого, є найважливішими елементами банківської політики. У зарубіжній практиці перевага надається тим комітентам банку, які повністю здійснюють свою господарську діяльність через цей банк і вкладають у нього всі свої кошти. Для банку величезна кількість постійних комітентів має особливе значення, оскільки в цьому випадку підвищується стабільність депозитів і ліквідність.

Економічність, ефективність використання та ліквідність коштів підприємств і організацій безпосередньо відбиваються на стабільності кредитного потенціалу банку. При цьому банк зобов'язаний знати діяльність власних принципалів, систематично аналізуючи такі характеристики, як: ліквідність балансу; рентабельність використання коштів, у тому числі оборотність оборотних коштів як реальний економічний критерій ступеня ліквідності коштів; виробничі плани та їх відповідність умовам ринкової кон'юнктури товарів; технічний рівень та перспективи його розвитку. Зменшення обсягів виробництва, зниження рівня рентабельності та збільшення кількості збиткових підприємств негативно вплинули на це джерело кредитного потенціалу. Особливе місце у формуванні коштів кредитного потенціалу мають посідати кошти населення. [8]

Основою кредитного потенціалу банку мають бути строкові депозити, оскільки термін їх погашення відомий заздалегідь. Термін вкладів дозволяє заздалегідь спланувати грошовий потік. Але строкові депозити відносно дорогі. Іншим джерелом кредитних ресурсів є депозити в емісію. Незважаючи на те, що

депозити можна зняти в будь-який момент, коливання припливу та відтоку взаємно погашуваних коштів призводять до того, що на рахунках формується великий і стабільний залишок коштів, який можна розглядати як ресурс для короткострокових і частково довгострокове кредитування.

Основними факторами, що впливають на придбання заощаджень, є:

- сума грошових доходів та схильність до заощаджень;
- організація залучення заощаджень через широку та ефективно розташовану банківську мережу;
- якість банківських послуг населенню; організація інформаційної служби;
- технічне оснащення структурного підрозділу банку роботи з населенням;
- знання кредиторів, їх регіонального розподілу, фінансових можливостей, інтенсивності використання депонованих у банку грошових коштів, надійності виконання зобов'язань, застави та інших фактів, на підставі яких можна скласти уявлення про приплив та відплив коштів.

Ефективність використання кредитного потенціалу досягається за дотримання комплексу умов: забезпечується необхідний мінімум ліквідності, використовується вся сукупність коштів кредитного потенціалу та досягається максимально можлива дохідність кредитного потенціалу. Виділяють дві основні функції ліквідності: задоволення попиту на кредити та задоволення бажання вкладників вилучити депозити. Оскільки банки можуть планувати очікуване зняття коштів та очікувані кредити, саме несподівані зміни цих змінних можуть утворити ризик ліквідності. Ось чому банкам потрібен амортизатор як резерв ліквідності. [9]

Для забезпечення необхідного мінімуму ліквідності банки повинні створювати резерви (як правило, накопичують низько прибуткові ліквідні активи, кошти тощо), що знижує рентабельність їхньої діяльності. Таким чином, є альтернатива: максимальна прибутковість та високий ризик ліквідності або знижена прибутковість у разі підвищення ліквідності. Щоб повною мірою використати кредитний потенціал банку, необхідно використовувати точні методи розрахунку кредитного ліміту. ресурсів і, відповідно, не може отримати

процентний дохід у повному обсязі Найбільша рентабельність кредитного потенціалу досягається при оптимальному поєднанні прибутковості та ризику, тобто при досягненні максимальної прибутковості та мінімального ризику При використанні кредитного потенціалу банк стикається з кредитними та процентними ризиками.

Управління кредитним потенціалом спрямоване на абсолютне збільшення його кредитних ресурсів банку та застосування ефективних методів їх використання. Для управління кредитним потенціалом банківської установи можна використовувати модель, засновану на використанні розглянутих методів. Кредитний потенціал банку визначається як частина його ресурсної бази, яка може бути використана для кредитування та інших активних операцій. Для її оцінки необхідно використовувати методи, що включають кількісні та якісні характеристики: метод порівняльного аналізу, метод групування, економіко-статистичні методи.

Вартість кредиту повинна відповідати очікуваному (обчисленому) ступеню ризику. Політика банку має бути орієнтована на створення в часі стійких, вигідних для банку відносин з клієнтурою. Прибутковість від відносин із клієнтом має бути максимальна за рахунок перехресних продажів, щоб забезпечити оптимальне співвідношення ризику та винагороди для кожного відносини між банком і клієнтом. Кредитування є найважливішою сферою активних операцій, а кредитний портфель зазвичай становить від третини до половини всіх активів банку. У центрі уваги – сучасна система та основні процедури управління кредитним ризиком, контроль ризиків у процесі кредитування, аналіз типових проблем, вирішення яких необхідно для успішного впровадження системи управління кредитним ризиком.

Формування цін на банківські послуги визначається дією факторів, характерних для ринкової економіки: попиту та пропозиції, стану кон'юнктури на товарному фондовому та валютному ринках. Ціна, яка виникає при кредитній операції, не може бути грошовим виразом вартості, а є ціною споживчої вартості наданих в борг коштів.

Співвідношення між попитом і пропозицією не грає ніякої ролі. Інтерпретація відсотка західними дослідниками виявляє інший підхід. Серед різноманітних видів цін, які використовуються банківськими установами, особливе місце займає процентна ставка — номінальна та реальна (ринкова). Інвестиції та заощадження залежать від процентної ставки; це показник взаємодії між грошовим і товарним ринками. На основі проведених теоретичних досліджень можна зробити висновок, що кредитний потенціал є одним із основних факторів, що визначають політику банківської установи. Кредитний потенціал визначає кількісні межі кредитної політики банку (ліміти, показники кредитного контролю) і таким чином обмежує можливості банку здійснювати кредитні операції. Крім того, кредитний потенціал впливає на процентну політику банку. При постійному попиті на кредити і відносно невеликій частці вільних ресурсів відсоткова ставка банку зростає, у зворотній ситуації падає. [10]

Для оцінки кредитного потенціалу банку доцільно використовувати порівняльний аналіз, метод групування та економіко-статистичні методи та створити інформаційну базу, яка повинна включати: часові ряди окремих видів коштів кредитного потенціалу; класифікація коштів кредитного потенціалу за обсягами, строками, групами клієнтів; визначення стабільної частини для кожного виду коштів кредитного потенціалу; номінальна та реальна ціна кредитного потенціалу (з урахуванням коригування податків, нормативів обов'язкових резервів тощо); середньозважена ціна коштів кредитного потенціалу.

Макроекономічні та агреговані показники вказують на значний потенціал для збільшення кредитних операцій за рахунок зниження ризиків та використання диверсифікованих стратегій для часткової компенсації найбільш оптимістичних оцінок. Розвитку кредитування сприятиме використання фінансових інструментів кредитування підприємств і організацій, створення системи кредитних бюро та впровадження моделі визначення індивідуальної ефективної процентної ставки за споживчим кредитуванням. [11]

1.3. Показники оцінки кредитного потенціалу банку

Економічне значення кредитного потенціалу полягає в тому, що він визначає здатність банківської установи збільшувати кількість грошей в обігу шляхом надання нових позик громадянам і організаціям і через ланцюг технологічних ланок впливати на зростання виробництва.

Особливе значення для банку має оцінка кредитного потенціалу в умовах ринкової економіки. Для оцінки кредитного потенціалу необхідно використовувати певні методи, зокрема кількісні та якісні характеристики. Нині найбільш поширеними є три підходи до оцінки кредитного потенціалу: порівняльний аналіз, метод групування та економіко-статистичні методи.

Порівняльний аналіз дає змогу визначити місце та роль кредитного потенціалу кожного виду ресурсу та відповідних економічних контрагентів. У ході кількісного аналізу власних коштів визначається частка власних коштів у структурі пасивів, а також складових елементів капіталу в структурі власних коштів. Якісний аналіз власних коштів банківської установи дає змогу виявити джерела їх формування. Власні кошти банку складаються з різноманітних фондів, які мають своє цільове призначення та джерела формування. Як зазначалося вище, основну частину зобов'язань банківських установ становлять залучені кошти, але донедавна аналізу залучених ресурсів не приділялося особливої уваги, однак у період системної кризи банки зіткнулися з проблемою якісного нарощування потенціалу.

Порівняльний якісний аналіз структури залучених коштів за групами клієнтів і термінами, дає змогу визначити, з яких галузей економіки та на який термін залучається основна маса коштів до банку. Кількісний аналіз структури як залучених, так і власних коштів банку полягає у визначенні частки кожної підгрупи чи кількох підгруп у загальній сумі залучених коштів. Цей аналіз розкриває роль кожного економічного контрагента у формуванні кредитного потенціалу.

Одним із найпоширеніших методів оцінки кредитного потенціалу є групування клієнтів банку на основі накопичених даних за кількома критеріями, такими як дисперсія залишку на розрахунковому (поточному) рахунку та середній розмір залишку на рахунку. Для отримання задовільних результатів необхідно використовувати безперервний статистичний ряд даних або вибірку, що забезпечує репрезентативність. Наприклад, клієнти банку групуються за дисперсією залишку: високий (коефіцієнт варіації - більше 200%), вище середнього (100-200%), середній (50-100%), низький (менше 50%). За розміром середнього залишку також виділяють кілька груп. Наступним кроком є аналіз зв'язку між дисперсією та середнім залишком. Таким чином виходить кілька груп клієнтів. Для кожної з отриманих груп встановлюється ліміт резерву ліквідності. Загальна сума резерву ліквідності виходить шляхом додавання лімітів приватного резерву ліквідності. Метод групування дозволяє точно визначити кредитний потенціал банку. Для оцінки кредитоспроможності використовуються також економічні та статистичні методи оцінки стійкості резервів. Рівень ліквідності коштів відображає темпи зростання засвоєних ресурсів у звітному періоді. Коефіцієнт ліквідності (P_L) коштів розраховується за формулою (1.1):

$$P_L = \frac{Z_k - Z_n}{H} * 100\% \quad (1.1)$$

де Z_k - залишок коштів на кінець періоду;

Z_n - залишок коштів на початок періоду;

H - надходження коштів.

Цей показник можна до певної міри покращити за допомогою наступного методу. По-перше, стабільна частина певного періоду погашення (наприклад, один місяць) рекомендується як специфічний показник розміру загальної частки депозитів як депозитів на момент отримання. Загальна сума заощаджень, зароблених за місяць, з урахуванням коефіцієнта. Середня тривалість служби включає середній розмір вимог до капіталу, що дозволяє визначити час, витрачений на збережені капітальні ресурси. Середній термін зберігання (C_T) розраховується за наступною формулою (1.2):

$$C_T = \frac{C_3}{B} * D \quad (1.2)$$

де C_3 – середній залишок протягом періоду;

B -вилучення або переказ коштів протягом періоду;

D - число днів у аналізованому періоді.

Незнижуваний залишок депозитів до запитання є частка коштів, які можуть бути розміщені в доходні працюючі активи. Незнижуваний залишок (H) розраховується за формулою (1.3):

$$H_3 = \frac{C_3}{H}, \quad (1.3)$$

де C_3 - середній залишок протягом періоду;

H - надходження коштів протягом періоду.

Частка коштів від планової виручки, що осідає на поточний рахунок, що може бути розміщена на строковому депозиті, дозволяє визначити частку стабільних залучених коштів підприємств і організацій. Частка коштів від планової виручки підприємства, яка може бути поміщена на терміновий депозит у планованому періоді ($Ч_k$), розраховується за такою формулою (1.4):

$$Ч_k = H_0 \frac{C_3}{H_{\text{факт}}} * 100\%, \quad (1.4)$$

де H_0 - очікувані надходження на розрахунковий рахунок (план реалізації) в планованому періоді;

C_3 – середній залишок коштів на розрахунковому рахунку за відповідний період минулого року, розраховується як середня хронологічна на підставі фактичних залишків;

$H_{\text{факт}}$ – фактичні надходження на розрахунковий рахунок за відповідний період минулого року.

Дані коефіцієнти дозволяють оцінити реальний стан депозитів на конкретну дату та в динаміці (за умови їх систематичного підрахунку протягом відносно тривалого періоду) та на основі отриманих даних зробити висновки щодо стану кредитного потенціалу та визначити напрямки його оптимізації на перспективу. Для оцінки стабільності депозитів можуть також використовуватися

інші показники. На стабільність коштів кредитного потенціалу впливають великі зобов'язання, що перевищують середній розмір вкладень у банк. Залежність банку від великих зобов'язань розраховується за такою формулою (1.5):

$$З = \frac{З_{в}-Т_i}{А_{п}-Т_i}, \quad (1.5)$$

де $З_{в}$, - великі зобов'язання;

$Т_i$ - тимчасові інвестиції;

$А_{п}$ — прибуткові активи.

Оскільки чисельником рівняння є короткострокові кошти, чутливі до процентної ставки, що надаються переважно юридичним особам, позитивне та високе значення залежності банку від великих кредитів передбачає певний ризик ліквідності. Значення цього показника для великих банків становить близько 50%, а для невеликих банків його розрахунок не завжди ефективний, оскільки вони мають багато великих зобов'язань і зберігають великі суми коштів у тимчасових інвестиціях. Для таких банків значення цього показника найчастіше негативне. Цей показник доповнюється оборотністю залучених коштів, що дозволяє оцінити стабільність кредитного потенціалу.

Якщо загальний розмір залучених коштів дорівнює 100%, тоді коефіцієнт стабільності (K) розраховується за формулою (1.6):

$$K_{ст} = 100\% - X, \quad (1.6)$$

де X – частка нестабільної частини залучених коштів у відсотках від загальної суми залучених коштів.

Кожна банківська установа визначає свої кількісні критерії віднесення залучених коштів до стабільної чи нестабільної частини, оскільки на ці показники впливає ряд факторів: розмір капіталу, активів, зобов'язань, різні пріоритети в реалізації кредитної політики тощо. Можна визначити нестабільну частину залучених коштів як депозити страхових, фінансових, брокерських компаній та великі депозити. При розрахунку стабільної частини депозитів доцільно визначити частку стабільного залишку для кожної групи депозитів (у відсотках) і зважити її

часткою кожної групи в загальній масі депозитів, використовуючи середні значення розраховується за середнім хронологічним показником.

У зарубіжній банківській практиці широко використовується термін базові депозити. Американські дослідники визначають базові депозити як невеликі депозити (до 100 000 доларів), вкладені середніми нефінансовими компаніями та приватними інвесторами. Базові депозити – це депозити, які залишаються в банку, коли економічні умови змінюються. Вони становлять основу ощадної бази. Однак на практиці можливе зняття таких вкладів у разі втрати довіри до банку. Необхідно визначити, скільки грошей залишилося банку на випадок зміни макроекономічних умов (підвищення процентних ставок) або погіршення фінансового стану банку. Відношення капітальних депозитів до загальної суми депозитів визначає стабільність депозитів у контексті макроекономічних змін. Стабільність ощадної бази ($C_{об}$) розраховується за такою формулою (1.7):

$$C_{об} = \frac{B_d}{T_d}, \quad (1.7)$$

де B_d , - базові депозити;

T_d – термінові депозити.

Для визначення стабільної частини поточних пасивів та меж, у яких вона може бути використана банком для кредитування без шкоди для його ліквідності, можна використовувати коефіцієнти стабільності та оборотності, поточні пасивів (тобто час, протягом якого середній залишок знаходиться у розпорядженні банку) . Коефіцієнт стабільності $K_{ст}$ розраховується за формулою (1.8):

$$K_{ст} = 100 - \frac{\sigma_X}{X_{cp}} * 100\%, \quad (1.8)$$

де σ_X стандартне відхилення від ціни короткострокових зобов'язань;

X_{cp} – середньозважені значення короткострокових зобов'язань за аналізований період.

Високі коефіцієнти стабільності та затримки транзакцій зазвичай спостерігаються в балансах з великою кількістю особових рахунків. Тому диверсифікація залишків на поточних рахунках та необхідність стабілізації

кредиту матиме негативний вплив. Цей метод дозволяє виявити рахунки клієнтів банку з повільними операціями та найбільш стабільним залишком, а також обґрунтувати мінімальне значення середнього стабільного залишку, яке можна розрахувати з різниці між середнім залишком і стандартним відхиленням.

Характеристика операцій банку та динаміка грошових потоків дають банку реальну можливість швидко змінювати свої кредитні резерви. Зарубіжний досвід свідчить, що така зміна доступу до кредитів є однією з основних причин загострення ліквідності банку. Банки регулярно беруть кредити для підтримки своїх довгострокових активів. Якщо ринок не має необхідних коштів або банк не отримує кредит, банк не зможе виконати свої зобов'язання, що призведе до тимчасового банкрутства.[12] Також існує ризик процентної ставки при зміні існуючого інструменту позики. Ця методика дозволяє визначити рахунки окремих клієнтів банку з повільною оборотністю та найбільш стабільними залишками та обґрунтувати мінімальне значення середнього стабільного залишку, яке можна розрахувати як різницю між середнім залишком і стандартним відхиленням.

У банківській практиці Франції для визначення невідповідності за термінами активів і пасивів використовується коефіцієнт трансформації кредитного потенціалу (K), який розраховується за формулою (1.9):

$$K = \frac{R-S}{R} * 100\%, \quad (1.9)$$

де R – короткостроковий ресурси;

S - короткостроковий борг.

Висновки до розділу 1

Отже, можна зробити висновок про встановлення сутності поняття кредитного потенціалу банку, що становить базис формування кредитного портфеля, досліджено ресурсну систему банку як основу кредитного потенціалу, визначено основні принципи управління ресурсами та фактори, що впливають на їх ефективне використання. Приводяться оцінка можливості ефективної

трансформації ресурсів банку в найбільш прибуткові на сучасному ринку кредитні операції.

Досліджено, що при оцінці кредитного потенціалу необхідно використовувати певні методи, зокрема кількісні та якісні характеристики. В даний час найбільш поширені три підходи до оцінки кредитного потенціалу: порівняльний аналіз, економіко-статистичні методи та метод угруповання.

Завдання банку полягає в тому, щоб мобілізувати більше вільних коштів та розмістити їх в активах, оптимальних з погляду доходності банку.

Дослідивши види управління потенціалом банку, встановлено, що це має безпосередній вплив на ресурсну базубанківської установи.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АТ «ІНГ БАНК УКРАЇНА»

2.1. Економічна характеристика банківської установи

Акціонерне товариство «ІНГ Банк Україна» (далі – Банк) засноване як закрите акціонерне товариство згідно із законодавством України та зареєстроване Національним банком України (далі – НБУ) 15 грудня 1997 року.

У 2018 році ING Bank NV як єдиний акціонер Банку прийняв рішення № 06/2020 про зміну типу акціонерного товариства з публічного акціонерного товариства на приватне та зміну назви банку на акціонерне товариство. Акціонерне товариство «ІНГ Банк Україна» з метою приведення діяльності Банку у відповідність до вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів».

Банк спеціалізується на наданні банківських послуг провідним українським та іноземним компаніям і банкам. Ці послуги включають кредитування, фінансування торгівлі, платежі, розрахунки та інші послуги. Банк також надає послуги з відкриття рахунків та пропонує юридичним особам пасивні банківські продукти з фіксованим терміном погашення. Банк здійснює свою діяльність відповідно до генеральної ліцензії на здійснення банківських операцій, виданої НБУ. Банк є учасником державної програми страхування вкладів в Україні.

Банк здійснює свою діяльність переважно в Україні, але також працює на міжнародних ринках. Банк на 100% належить ING Bank N.V., Нідерланди ("Материнський банк"). Головний офіс Банку розташований за адресою: Україна, Київ, вул. Спаська, 30-А.

Банк здійснює свою діяльність в Україні. Тому на торгівлю банку впливають економічні та фінансові ринки України, що розвиваються. Як наслідок, ведення бізнесу в країні є нетиповим для інших країн.

Політична та економічна ситуація в Україні протягом останніх років була нестабільною. Хоча правова, податкова та адміністративна системи продовжують змінюватися, існує ризик того, що їхні вимоги не будуть зрозумілі, створюючи додаткові правові та фіскальні бар'єри для ведення бізнесу в Україні. Крім того, не завершився збройний конфлікт, який розпочався навесні 2014 року в окремих районах Луганської та Донецької областей; Частина Донецької та Луганської областей залишається під контролем самопроголошених республік, і українська влада поки не може повністю виконувати українське законодавство в цих регіонах. Через низку подій у Криму в березні 2014 року Республіка Крим увійшла до складу Росії, але Україна та багато інших країн її не визнали. Як наслідок, ведення бізнесу в країні ризикове, що нетипово для інших країн.

Епідемія коронавірусу посилила невизначеність у бізнес-середовищі. 11 березня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила COVID-19 пандемією, оскільки поширення вірусу швидко поширювалося по всьому світу. Більшість урядів у всьому світі вживають радикальних заходів, щоб зупинити поширення вірусу, таких як блокування/карантин, соціальне дистанціювання, контроль або закриття кордонів, а також "закриття" міст/регіонів і навіть цілих країн. Ці заходи будуть поступово скасовані в багатьох областях, але загальна економіка залишається невизначеною, оскільки чума триває. Деякі компанії наказали своїм співробітникам залишатися вдома і скоротити або призупинити діяльність. Постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 104 від 31 грудня 2020 р. встановлено режим карантину та обмежувальні заходи проти поширення в Україні COVID-19 для запобігання її поширенню.

До 30 квітня 2021 р. Ці події мали широкий негативний вплив на економіку, зокрема:

- порушення ділової та господарської діяльності, що негативно впливає на ланцюжки поставок та порушення контрактів;

- значний бар'єр для бізнесу в окремих галузях, як на внутрішньому ринку, так і в експортно-орієнтованих підприємствах із високою залежністю від зовнішніх ринків. Найбільш постраждали сектори включають роздрібну торгівлю, подорожі та туризм, розваги та гостинність, транспорт, нафту, будівництво, автомобільну промисловість, страхування та фінанси;
- значне зниження попиту на товари та послуги незначного значення;
- зростаюча економічна невизначеність, що відображається у більш мінливих цінах на активи та обмінних курсах.

З квітня НБУ використав майже всі інструменти, доступні центробанку для подолання кризи. Заходи НБУ були близькими до тих, які робили регулятори інших країн. НБУ також закликав банки реструктуризувати кредити позичальникам, які відчували тимчасові фінансові труднощі через обмеження, пов'язані з пандемією. Ситуація з поширенням коронавірусу мало вплинула на Банк, але призвела до зміни підходів до організації діяльності банку (зокрема, дистанційна робота, обмежена кількість співробітників в офісі тощо). Банк враховує ці фактори ризику при розробці та реалізації стратегії та вживає заходів щодо зменшення їх впливу на діяльність установи. Протягом 2020 року позичальники банку не потребували реструктуризації через обмеження, пов'язані з пандемією.

5 вересня 2020 року та 14 березня 2020 року міжнародні рейтингові агенції Fitch та Standard&Poor's, відповідно, підтвердили суверенний рейтинг України до рівня В зі стабільним прогнозом.

Протягом 2020 року облікова ставка була знижена з 13,5% до 6%.

Хоча ці події нині негативно впливають на глобальне економічне зростання і, як наслідок, порушують економічну діяльність, фінансовий вплив поточної кризи на світову економіку та бізнес у цілому на даному етапі неможливо розумно оцінити через швидкі темпи економічного зростання. спалах. та високий рівень невизначеності через неможливість надійно передбачити результат. Хоча керівництво вважає, що воно вживає належних заходів для підтримки стабільної діяльності Банку в поточних обставинах, подальша волатильність умов його

діяльності може негативно позначитися на результатах операцій та фінансовому стані Банку, характер та наслідки яких не можуть бути визначені в даний час. . Ця фінансова звітність відображає поточну оцінку керівництвом впливу умов діяльності в Україні на діяльність та фінансовий стан Банку. Майбутні умови експлуатації можуть відрізнятись від оцінок керівництва.[13]

Склад Правління станом на 01.08.2020: ДжарболоваСаїда, Михальченко Олена Георгіївна, Захарова Інна Володимирівна, Соколов Сергій Анатолійович, Міщенко Олександр Григорович

Згідно з фінансовою звітністю Банку за результатами діяльності у 2020 році, фінансовий стан Банку стабільний, показники нормативів, встановлених Національним банком України, щомісячно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Банку; діяльність прибуткова, результати відповідають цілям, які визначені на зазначений період; Вищезазначене дозволяє продовжувати діяльність відповідно до стратегії ING Group та банку в майбутньому.

Результати діяльності Банку відображені в річній фінансовій звітності Банку: перспективи подальшого розвитку, результати діяльності банку повністю відображають їх взаємозв'язок з цілями керівництва та стратегією діяльності групи для досягнення цих цілей.

Власний капітал ІНГ Банку Україна являє собою кошти, внесені акціонерами, та кошти, отримані в ході діяльності Банку. Власний капітал банківської установи служить насамперед для страхування інтересів вкладників та меншою мірою - для фінансування його операційної діяльності. Розмір власного капіталу є важливим фактором забезпечення надійності ING Bank і має бути під контролем регуляторів банківських установ.

Однією з вимог НБУ до установ банку є підвищення рівня капіталізації, що підвищує рівень фінансової стійкості та надійності банківської системи України загалом. Зовнішні витрати, безпосередньо з випуском нових акцій, відбиваються як зменшення власного капіталу. Будь-яке перевищення справедливої вартості виручки над номінальною вартістю випущених акцій визнається як додатковий капітал.

Дивіденди визнаються як зобов'язання та розраховуються за рахунок власного капіталу на дату балансу лише в тому випадку, якщо вони оголошені на дату балансу або безпосередньо на дату балансу. Дивіденди розкриваються, коли вони пропонуються до дати балансу або коли вони пропонуються чи оголошуються після дати балансу, але до дати підписання фінансової звітності для випуску.

За період 2018-2020 року капітал ІНГ банку не сильно змінився, оскільки статутний капітал та емісійний дохід залишились без змін. Нерозподілений прибуток за цей період потерпів найбільших змін. В період 2018-2019 років цей показник був прибутковий, збільшуючи власний капітал. Спочатку збиток був збільшений на 6% (або 196162 тис. грн.), але вже в період 2019-2020 років цей показник став збитковим та впав в цілому на 9% (або на 330684 тис. грн.), забезпечуючи в період 2018-2020 років зменшення на 4% (або 134522 тис. грн.).

Таблиця 2.1

Динаміка власного капіталу ІНГ Банку

Показник	Значення станом на			Відхилення					
				Абсолютне відхилення, тис. грн.			Відносне відхилення, %		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018
Статутний капітал	731298	731298	731298	0	0	0	0%	0%	0%
Емісійний дохід	46278	46278	46278	0	0	0	0%	0%	0%
Нерозподілений прибуток	3309360	3505522	3174838	196162	-330684	-134522	6%	-9%	-4%
Усього	4086936	4283098	3952414	196162	-330684	-134522	5%	-8%	-3%

Отже, в результаті ми маємо не вагомні зміни власного капіталу, які були спричинені змінами нерозподіленого прибутку.

За 2018-2019 роки власний капітал збільшився на 5% (або 196162 тис. грн.), потім, в 2019-2020 роки – зменшився на 8% (або 330684 тис. грн.), в цілому зменшуючи загальний власний капітал на 3% (або 134522 тис. грн.).

Розглянемо регулятивний капітал ІНГ банку, який складається з двох показників: основний капітал та додатковий капітал (таблиця 2.2). При додаванні цих двох показників ми маємо суму регулятивного капіталу ІНГ банку, яка повинна бути за нормативами не менша, ніж 500 мільйонів грн.

Як ми бачимо з таблиці 2.2, регулятивний капітал ІНГ банку становить більше 500 мільйонів гривень, а отже вимога нормативу НБУ дотримана. Основний капітал ІНГ банку в період 2018-2019 років зменшився на 0,0001% (або 215 тис. грн.), в 2020 році показник зменшився ще на 0,0007% (або 1207 тис. грн.), загалом показавши спад на 0,0008% (або 1422 тис. грн) за весь досліджуваний період. Стосовно додаткового капіталу ІНГ банку, ми бачимо також негативні зміни, в 2019 році він зменшився на 0,0001% (або 216 тис. грн.), в 2020 році показник зменшився ще на 0,0007% (або 1206 тис. грн.), загалом показавши спад на 0,0008% (або 1422 тис. грн).

За результатами всіх трансформацій регулятивний капітал постійно зменшувався. В період 2018-2019 років це зменшення на 0,0001% (або 431 тис. грн.), а в період 2019-2020 років це подальше зменшення на 0,0007% (або 2413 тис. грн.), що в результаті надало за весь період зменшення регулятивного капіталу на 0,0008% (або 2844 тис. грн.).

Таблиця 2.2

Динаміка регулятивного капіталу ІНГ банку

Показник	Значення станом на			Відхилення								
				Абсолютне відхилення, тис. грн.			Відносне відхилення, %					
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018			
Основний капітал	1785497	1785282	1784075	-215	-1207	-1422	-	-	-	0,0001	0,0007	0,0008
Додатковий капітал	1785497	1785281	1784075	-216	-1206	-1422	-	-	-	0,0001	0,0007	0,0008
Регулятивний капітал	3570994	3570563	3568150	-431	-2413	-2844	-	-	-	0,0001	0,0007	0,0008

Отже, регулятивний капітал ІНГ банку досить стабільний хоч і зменшується несуттєво з кожним роком, що може свідчити про дотримання захищеності та надійності діяльності ІНГ банку, що свідчить про позитивний вплив на діяльність установи банку.

На 31 грудня 2020 р. кредити і депозити кредитних установ включають кошти, у сумі 100102 тисячі гривень, що отримані від українських банків, які не мають міжнародного рейтингу.

На 31 грудня 2020 р. кошти, отримані від Материнського банку складають 103 тисяч гривень, або 0,1% коштів кредитних установ.

Банк отримав короткострокові кредити від НБУ на суму 600000 тисяч гривень та 200000 тисяч гривень у липні та серпні 2020 року відповідно із ставкою 6% та зі строком погашення менше 3-х місяців кожен. Протягом 2020 року відповідні кошти були достроково погашені. Залучення та погашення відповідних коштів презентовано на згорнутій основі у звіті про рух грошових коштів у зв'язку із коротким терміном погашення інструменту.

Банк має доступ до диверсифікованої бази фінансування, включаючи депозити, субординовані зобов'язання та власний капітал, що підвищує фінансову гнучкість, обмежує залежність від будь-якого джерела фінансування та загалом знижує вартість фінансування.

Банк також підтримує портфель ліквідних активів як частину управління ризиком ліквідності. Використання комбінації інструментів управління ризиком ліквідності дозволяє банку ефективніше використовувати свої кредитні ресурси та підтримувати рівень ліквідності.

Кредитний комітет відповідає за погодження кредитів, реалізацію стратегії кредитування, координацію діяльності відділів та формування збалансованого та диверсифікованого кредитного портфеля. Для надання кредитів, створення резервів та стягнення заборгованості (включаючи підписання кредитних договорів та подання претензій чи порушення судового розгляду) необхідні погодження та погодження з Кредитним комітетом. При оцінці ризиків, пов'язаних з конкретним позичальником, банк враховує вид діяльності

позичальника та такі фактори, як якість управління його діяльністю, основні види діяльності, географічне розташування, постачальників, клієнтів, наявність інших боргів, фінансова стабільність, оборотність, очікуване погашення заборгованості, ліквідність запропонованої застави та її прийнятність з урахуванням кредитного ризику, кредитної історії в Банку та інших фінансових установах, а також розміру ризику, що виникає у зв'язку з кредитуванням конкретного позичальника, використовуючи шкалу оцінок.

Відсутність кредитної історії в банку або відсутність кредитної історії в цілому не є абсолютною заборонаю на видачу кредиту, якщо банк отримує достатню інформацію для оцінки результатів діяльності та фінансового стану позичальника. Однак при наданні кредиту клієнту без кредитної історії Банк встановлює певні умови, наприклад, може вимагати передачі банку певної частини банківських операцій клієнта на певний термін із вищою процентною ставкою, або вимога надати додаткову заставу чи гарантії від позичальника. CreditManagement надає ключові продукти, які допомагають клієнтам планувати свою фінансову стратегію в складних ринкових умовах.

До складу відділу входять відділ кредитного аналізу та відділ підтримки кредитних операцій, який працює з корпоративними клієнтами. Команда професіоналів у сфері кредитування допомагає корпоративним клієнтам у створенні нових операцій і відповідає за кредитування, від структурування угоди до остаточного моніторингу кредитного портфеля ING.

Продукти:

1. Фінансування робочого капіталу (мультивалютна поновлювана кредитна лінія, включаючи ліміти у формі короткострокових авансових платежів, овердрафтів, та документарних інструментів)
2. Середньострокові кредити (кредитні лінії для фінансування робочого капіталу)
3. Овердрафти
4. Строкові кредити (фінансування капітальних витрат)
5. Синдикати/ Клубні угоди

6. Брідж-кредити
7. Встановлення локальних лімітів для міжнародних клієнтів
8. Фінансування дистриб'юторів (фінансування оборотного капіталу дистриб'юторів міжнародних та великих українських виробників товарів широкого вжитку)

Станом на 31 грудня 2020 р. концентрація кредитів Банку була представлена сумою заборгованості десяти найбільших позичальників - третіх сторін у розмірі 5,207,891 тисяч гривень (80% загального кредитного портфеля) (2019: 6,965,288 тисяч гривень або 84%).

Кредити надаються, головним чином, клієнтам, що здійснюють свою діяльність на території України в таких галузях економіки на 31 грудня:

Найбільшу частку кредитів було видано для оптової торгівлі: у 2020 – 3,102,248 тис. грн., у 2019 5,217,412 тис. грн. Також для галузі надання послуг зв'язку було виділено у 2020 році 1,093,072 тис грн., для сільськогосподарського господарства 1,320,560 тис. грн. У цих сферах була сконцентрована найбільша частина кредитів Банку.

Банк планує працювати в Україні за певною стратегією (яка може бути дещо переглянута у довгостроковій перспективі). Кредитний ризик банку обмежений ризиком неповернення кредитів і відсотків позичальниками за відповідними договорами та компенсується високою якістю кредитного портфеля, що складається з дебіторів - дочірніх компаній великих міжнародних компаній. з великим досвідом та підтвердженою репутацією.

Управління кредитним ризиком здійснює Департамент фінансових ризиків за участю Кредитного комітету, Кредитного департаменту та інших підрозділів у межах покладених функцій. Підрозділ відповідає за підтримку високо ризикових активів банку та мінімізацію витрат на кредитний ризик. Це досягається за рахунок превентивної участі у розгляді договорів з рівнем та ризиком вище за середній, а також постійного моніторингу кредитоспроможності портфеля Банку.

Ціновий ризик виникає в умовах несприятливих коливань цін фінансових інструментів у портфелі банку. Схильність Банку до цінового ризику відбивається

у валютному та відсотковому ризику. Валютний ризик, пов'язаний із витратами на переоцінку, іноді виникає через несприятливі коливання обмінного курсу, при якому Банк має відкриті позиції. Останні розраховуються як різниця між активами та зобов'язаннями щодо кожної іноземної валюти на звітну дату.

Відсотковий ризик – це ризик того, що зміни відсоткових ставок вплинуть на грошові потоки та справедливу вартість портфеля фінансових інструментів. Банк наражатиметься на процентний ризик, головним чином, у зв'язку з кредитами з фіксованою процентною ставкою та на умовах, відмінних від термінових кредитів з фіксованою процентною ставкою.

Процентна маржа за активами із зобов'язаннями з різними термінами погашення може збільшуватися у зв'язку зі зміною ринкових процентних ставок. Управління валютним та процентним ризиками здійснюється Департаментом казначейських операцій за участю КУАП, Департаменту ризиків та структурних підрозділів у рамках покладених функцій.

Департамент казначейських операцій відстежує та керує валютними та відсотковими позиціями банку на щоденній основі та, за необхідності, забезпечує належне хеджування наявних відкритих позицій за допомогою операцій на ринку капіталу.

У процесі управління ціновим ризиком Банк дотримується нормативів відкритої валютної позиції, визначаються положеннями НБУ та лімітами, встановленими для Банку на рівні групи.

Ризик ліквідності – це потенційний ризик для доходу та власного капіталу, що виникає внаслідок неспроможності Банку своєчасно виконувати свої зобов'язання без непередбачених втрат. Ризик ліквідності виникає через нездатність керувати незапланованими відтоками, зміною джерел фінансування та/або виконанням позабалансових зобов'язань.

Управління ризиком ліквідності здійснюється Департаментом фінансових ринків та казначейства за участю КУАП, Кредитного комітету, Департаменту ризиків та структурних підрозділів у межах покладених функцій. Політика управління ризиком ліквідності передбачає як належне розміщення ліквідних

активів банку, так і своєчасне виконання банком своїх зобов'язань перед контрагентами. У той же час, Казначейство щоденно відстежує та керує позицією ліквідності Банку та, у разі потреби, забезпечує достатній резерв ліквідності та оптимізує грошові потоки через операції на ринку капіталу.

Банк має відповідну систему управлінської звітності, яка надає користувачам достатню інформацію про розмір і структуру активів і зобов'язань банку, включаючи інформацію про концентрацію активів і зобов'язань за строками погашення, валютою та клієнтами. Ризики, пов'язані з концентрацією кредитів і депозитів, підлягають постійному моніторингу.

Керівництво Банку усвідомлює ризики, пов'язані з високою концентрацією активів і зобов'язань, і забезпечує відповідний контроль. Зокрема, Банк щоденно проводить попередній аналіз резерву ліквідності у разі видачі нових кредитів та пролонгації існуючих. У процесі управління ризиком ліквідності Банк дотримується нормативів ліквідності, встановлених Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженою постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 р. № 368. Відповідно до згідно з інструкціями, Банк постійно контролює дотримання банком вимог до ліквідності з розрахунком обов'язкових нормативів НБУ.

2.2 Оцінка фінансового стану АТ «ІНГ Банк Україна»

Аналіз та оцінка фінансового стану комерційного банку є важливими елементами управління. З допомогою аналізу, як функції управління, внутрішнього регулювання банку.

Подальший виклад матеріалу ґрунтуватиметься на розумінні того, що предметом аналізу є управлінський колектив комерційного банку, на який покладено відповідні аналітичні та контрольні функції.

Аналіз фінансового стану банку можна розглядати у трьох аспектах:

- Етап фінансового аналізу діяльності банку;

- сукупність операцій, здійснюваних виходячи з внутрішніх рекомендацій банку;

- основа прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними об'єктами аналізу фінансового становища банку є: власний капітал, активи, пасиви, ліквідність, рентабельність (прибутковість). Ці аспекти, будучи частиною єдиної системи оцінки фінансового стану банків, схильні до взаємного впливу. Вони досить тісно пов'язані між собою, тому для комплексної оцінки фінансового стану банку потрібний комплексний аналіз.

Одним з найважливіших показників діяльності банку є прибуток банку, якого має бути достатньо не тільки для покриття операційних витрат, але й для збільшення власного капіталу та виплати доходів акціонерам, а зрештою довіра до банку підвищує його конкурентні позиції. Частина доходів, одержуваних на регулярній основі, відповідатиме якості доходів банку. Якщо значна частина доходів є умовною, це свідчить про їхню низьку якість і стійкість банку. Одним з основних джерел власного капіталу банку є збільшення доходів підвищення фінансової стійкості банку.

За формою бухгалтерської звітності № 2 доцільно проаналізувати динаміку доходів АТ «ІНГ Банк Україна» за останні 4 роки установи банку та зробити висновки про їх склад та частку у загальному прибутку.

Згідно з табл. 2.3. ми бачимо, що спостерігається зниження процентних доходів за 2020 рік порівняно з попередніми трьома роками. У 2020 році це 754 197 тис. грн., таке зниження призвело до зниження процентних ставок. Крім того, з 2018 року спостерігається зниження комісійних доходів. Така динаміка є негативною для банку. Зміни обсягу інших доходів не мають істотного впливу на загальний дохід банку.

Аналіз структури доходів банківської установи показав, що найбільшу питому вагу в структурі доходів займають процентні доходи, які з 2017 по 2020 роки знизилися на 31%, що є негативним фактором для діяльності банку.

Таблиця 2.3.

Аналіз динаміки доходів АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Процентні доходи, розраховані з використанням методу ефективного відсотка	1 087 516	1 433 797	1 479 058	754 197	346 281	45 261	-724 861	-333 319	31,8	3,2	-49,0	-30,6
Комісійні доходи	94 013	95 991	90 317	70 600	1 978	-5 674	-19 717	-23 413	2,1	-5,9	-21,8	-24,9
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	0	0	3 414	0	0	3 414	3 414	-	-	-	-
- торгові операції	12 945	102 083	50 044	-23 472	89 138	-52 039	-73 516	-36 417	688,6	-51,0	-147	-281
- курсові різниці	89 143	-15 018	-106 936	260 390	-104 161	-91 918	367 326	171 247	-117	612,1	-343,5	192,1
Результат операцій з похідними інструментами	0	0	235 677	-35 310	0	235 677	-270 987	-35 310	-	-	-115	-
Інші доходи	15 157	9 492	25 346	16 940	-5 665	15 854	-8 406	1 783	-37,4	167,0	-33,2	11,8
Всього доходів	1 298 774	1 626 345	1 773 506	1 046 759	327 571	147 161	-726 747	-252 015	25,2	9,0	-41,0	-19,4

Другою важливою складовою є комісійні доходи, які в 2020 році зменшилися на 25% порівняно з 2017. Ця тенденція негативна, оскільки комісійні доходи вважаються найбільш прибутковими.

Позитивна тенденція спостерігається для таких статей, як результат операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток. Зростання цих показників у 2020 році досить велике, але оскільки їх частка в загальній структурі доходів незначна, вони не мають суттєвого впливу на її зміну.

Основну частину доходів від комісійних операцій банки отримують за рахунок комісій за розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів. Інші види доходів включають: консультаційні послуги; оплата за банківськими акцептними операціями; комісії з надання гарантій та доручень; оплата фінансування капітальних вкладень та інших інвестиційних послуг; комісійні за здійснення валютних операцій, які складають незначну частку в загальному обсязі доходів.

Далі доцільно проаналізувати витрати АТ «ІНГ Банк Україна» за період з 2017 по 2020 рр. (табл. 2.4).

Відповідно до таблиці 2.4. Слід зазначити, що найшвидшими темпами зростають комісійні витрати банку, які складаються з комісійних витрат за отриманими гарантіями від ING Group, які значно зросли за останні роки, розрахункових операцій та операцій з цінними паперами. У 2020 році приріст витрат становить 228%. Аналізуючи структуру витрат, слід зазначити, що найбільшу частку в структурі витрат у 2020 році займають адміністративні та операційні витрати, їх частка становить 38,2%.

Важливим показником фінансового стану банківської установи є розмір власного капіталу, який забезпечує її економічну незалежність і фінансову стійкість, а також використовується для здійснення банківських операцій та надання послуг з отриманням прибутку.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки витрат АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Комісійні витрати	-53 786	-71 620	-104 385	-122 899	-17 834	-32 765	-18 514	-69 113	33,2	45,7	17,7	128,5
Витрати на персонал	-141 382	-141 448	-125 684	-123 864	-66	15 764	1 820	17 518	0,0	-11,1	-1,4	-12,4
Амортизація	-38 584	-36 501	-12 684	-7 860	2 083	23 817	4 824	30 724	-5,4	-65,3	-38,0	-79,6
Інші адміністративні та операційні витрати	-204 218	-197 065	-211 833	-186 901	7 153	-14 768	24 932	17 317	-3,5	7,5	-11,8	-8,5
Інші збитки від зменшення корисності та інші резерви	-4 237	128	-299	-3 255	4 365	-427	-2 956	982	-103,0	-333,6	988,6	-23,2
Витрати з податку на прибуток	-82 845	-155 705	-112 518	-44 223	-72 860	43 187	68 295	38 622	87,9	-27,7	-60,7	-46,6
Всього	-525 052	-602 211	-567 403	-489 002	-77 159	34 808	78 401	36 050	14,7	-5,8	-13,8	-6,9

Зареєстрований статутний капітал банку станом на 31 грудня 2020 року становив 731 298 тис. грн.. ING Bank N.V., Нідерланди володіє 100% статутного капіталу банку. Керівництво банку не володіє акціями банку; банк не купував його акції. Внески в капітал відображаються за справедливою вартістю на дату операції. Прибутки та збитки від продажу власних акцій визнаються у складі нерозподіленого прибутку. Обсяг власного капіталу АТ «ІНГ Банк Україна» представлено у формі № 1 річної фінансової звітності, за якою проведено аналіз власного капіталу.

Динаміка зміни показників власного капіталу АТ «ІНГ Банк Україна» за період з 2017 по 2020 рр. представлена в табл. 2.5.

За результатами аналізу власного капіталу банку за аналізований період слід зазначити, що спостерігається зниження рівня власного капіталу АТ «ІНГ Банк Україна», а саме його зниження на 9% у 2020 р. за рахунок зменшення доходу 330 684 тис. грн. частка у загальних зобов'язаннях банківської установи залишається на високому рівні і становить 52% у 2020 році.

Розмір власного капіталу вважається вагомим фактором забезпечення надійності функціонування банку і має перебувати під контролем органів, що регулюють діяльність банківських установ.

Однією з вимог, що висуваються НБУ до банківських установ, є підвищення рівня капіталізації, що в цілому сприяє підвищенню рівня фінансової надійності та стабільності банківської системи України. Враховуючи джерела та порядок формування, капітал банку складається із статутного капіталу, емісійного внеску та нерозподіленого прибутку. Його призначення виражається у функціях банківського капіталу. Власний капітал банківської установи виконує такі функції: захисну, операційну та регулятивну.

Доцільно проаналізувати активи та пасиви банку, оскільки їх динаміка не менш важлива, ніж динаміка власного капіталу, і має певні наслідки, як позитивні, так і негативні. Комплексне дослідження звітності може стати тривожним сигналом для вирішення деяких фінансових проблем і механізмом оптимізації ефективності.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки власного капіталу АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Статутний капітал	751 579	731 298	731 298	731 298	-20 281	0	0	-20 281	-2,7	0,0	0,0	-2,7
Емісійний дохід	46 278	46 278	46 278	46 278	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток	2 955 245	3 309 360	3 505 522	3 174 838	354 115	196 162	-330 684	219 593	12,0	5,9	-9,4	7,4
Усього власного капіталу	3 753 102	4 086 936	4 283 098	3 952 414	333 834	196 162	-330 684	199 312	8,9	4,8	-7,7	5,3

Наступним кроком у аналізі показників фінансового стану є аналіз пасивів банківської установи із зазначенням співвідношення різних джерел фінансування її діяльності та адекватності такого співвідношення в сучасних конкурентних умовах банківської діяльності. системи. Динаміка зміни статей пасиву АТ «ІНГ Банк Україна» за період з 2017 по 2020 рр. представлена в табл. 2.6.

Згідно з табл. 2.6ми бачимо, що обсяг зобов'язань банку коливається і не є стабільним, загалом динаміка зростає, що свідчить про те, що банк залучив кошти, це позитивно, якщо банк отримує результат у вигляді прибутку.

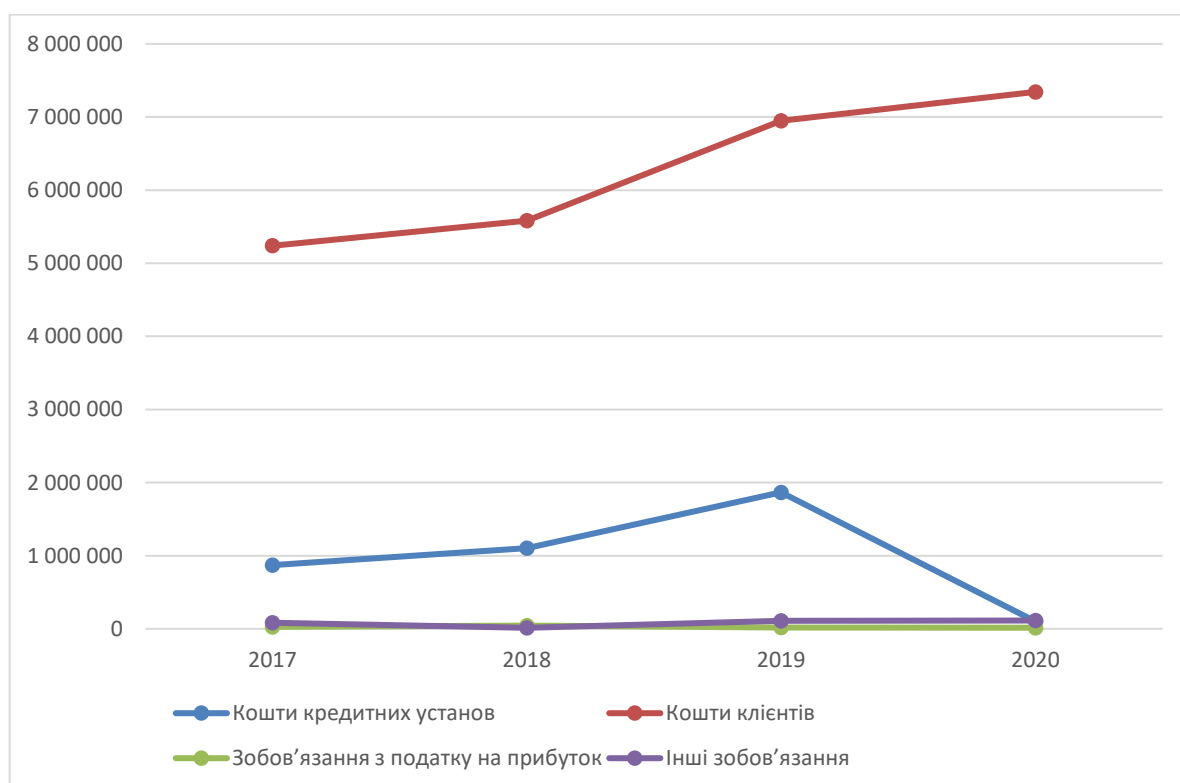

Рис. 2.1 Динаміка зобов'язань АТ «ІНГ Банк Україна»

Кошти кредитних установ у 2020 році значно скоротилися. Порівняно з 2017 роком це 12%, а показник – 101 233 тис. грн. Крім того, кошти клієнтів з часом збільшуються. Приріст у 2020 році в порівнянні з 2017 роком становить 40% і становить 7 343 558 тис. грн. Це позитивне явище, оскільки свідчить про активне залучення коштів клієнтів, підвищення рівня довіри до банку, що проявляється у внесенні коштів в установу. Решта фінансових зобов'язань у 2020 році зросла на 38% порівняно з 2017 роком і досягла 113 148 тис. грн.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки зобов'язань АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показники	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Кошти кредитних установ	870 977	1 102 323	1 866 374	101 233	231 346	764 051	-1 765 141	-769 744	26,6	69,3	-94,6	-88,4
Кошти клієнтів	5 238 901	5 582 904	6 946 488	7 343 558	344 003	1 363 584	397 070	2 104 657	6,6	24,4	5,7	40,2
Зобов'язання з податку на прибуток	26 234	43 796	18 887	14 622	17 562	-24 909	-4 265	-11 612	66,9	-56,9	-22,6	-44,3
Інші зобов'язання	82 003	13 455	107 282	113 148	-68 548	93 827	5 866	31 145	-83,6	697,3	5,5	38,0
Усього зобов'язань	6 218 115	6 863 573	8 939 031	7 572 561	645 458	2 075 458	-1 366 470	1 354 446	10,4	30,2	-15,3	21,8

У таблиці 2.7 приведено структуру зобов'язань АТ «ІНГ Банк Україна» у період з 2017 по 2020 рік.

Таблиця 2.7

Аналіз структури зобов'язань АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показник	Роки			
	2017	2018	2019	2020
Кошти кредитних установ	14,01	16,06	20,88	1,34
Кошти клієнтів	84,25	81,34	77,71	96,98
Зобов'язання з податку на прибуток	0,42	0,64	0,21	0,19
Інші зобов'язання	1,32	0,20	1,20	1,49
Усього зобов'язань	100,00	100,00	100,00	100,00

Після аналізу можна зробити висновки про задовільний рівень пасивів відповідно до власного капіталу. Аналіз фінансових показників продовжить розрахунок показників, встановлених головним регулятором банківської системи – Національним банком України.

В АТ «ІНГ Банк Україна» впроваджено модель управління ризиком ліквідності, яка дозволяє постійно контролювати рівень ризику ліквідності, керувати рухом активів та зобов'язань для запобігання зростання ризику ліквідності. Проаналізовано відносні показники ліквідності банку та відповідність встановленим НБУ нормативним значенням цих показників (табл. 2.8).

Згідно з табл. 2.8, показники ліквідності протягом 2017-2020 років мають такі тенденції:

1. Норматив миттєвої ліквідності (Н4) визначається як відношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань банку. Він характеризує мінімальний обсяг високоліквідних активів, необхідних для забезпечення виконання поточних зобов'язань протягом одного робочого дня. Нормативне значення коефіцієнта Н4 має бути не менше 20%. У 2020 році цей норматив становив 115,86%. Найбільше значення спостерігається у 2019 році і становить 190,10%.

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки показників нормативів ліквідності АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017
Н4, Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	164,26	83,52	190,1	115,86	-80,74	106,58	-74,24	-48,40	-49,2	127,6	-39,1	-29,5
Н5, Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	178,62	160,65	158,78	145,59	-17,97	-1,87	-13,19	-33,03	-10,1	-1,2	-8,3	-18,5
Н6, Норматив коротко-строкової ліквідності (не менше 60 %)	140,48	141,49	146,61	143,23	1,01	5,12	-3,38	2,75	0,7	3,6	-2,3	2,0
LCR_{вв}, Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)	-	318,05	328,51	435,46	-	10,46	106,95	-	-	3,3	32,6	-
LCR_{ів}, Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	-	103,62	166,42	170,04	-	62,80	3,61	-	-	60,6	2,2	-

Така величина протягом аналізованих періодів свідчить про достатність високоліквідних активів у банку для виконання поточних зобов'язань.

2. Норматив поточної ліквідності (Н5) визначається як відношення активів зі строком погашення 31 день до зобов'язань банку зі строком погашення 31 день. Цей коефіцієнт характеризує мінімально необхідний обсяг активів банку для забезпечення виконання поточного обсягу зобов'язань протягом одного календарного місяця. Нормативне значення коефіцієнта Н5 має бути не менше 40%. У 2020 році цей норматив становив 145,59%. Значення протягом років вище норми, але в 2020 році динаміка падає, що свідчить про необхідність контролю банком співвідношення між ліквідними активами первинної та вторинної ліквідності та пасивами.

3. Норматив короткострокової ліквідності (Н6) визначається як відношення ліквідних активів до зобов'язань зі строком погашення протягом одного року. Він визначає мінімальний розмір майна, необхідний для забезпечення виконання своїх зобов'язань протягом одного року. Нормативне значення коефіцієнта Н6 має бути не менше 60%. У 2020 році цей норматив становив 143,23%. Фактичні значення значно перевищують нормативні, що є позитивним зрушенням і свідчить про здатність банку своєчасно погашати наявні активи за своїми зобов'язаннями.

4. З вересня 2018 року запроваджено розрахунок LCR, який здійснюється за методикою Національного банку України загалом для всіх валют та окремо для гривні та іноземної валюти.[14]Так, станом на грудень 2020 року середній LCR у всіх валютах становив 435,46% (при стандартному значенні не менше 100%), а LCR в іноземній валюті – 170,04% (при стандартному значенні не менше 100%).

Протягом 2020 року банк демонстрував відмінну ліквідність, уникав затримок платежів, вчасно та в повному обсязі виконував усі свої зобов'язання завдяки розробленому стресовому сценарію для управління ліквідністю та визначення резервів ліквідності.

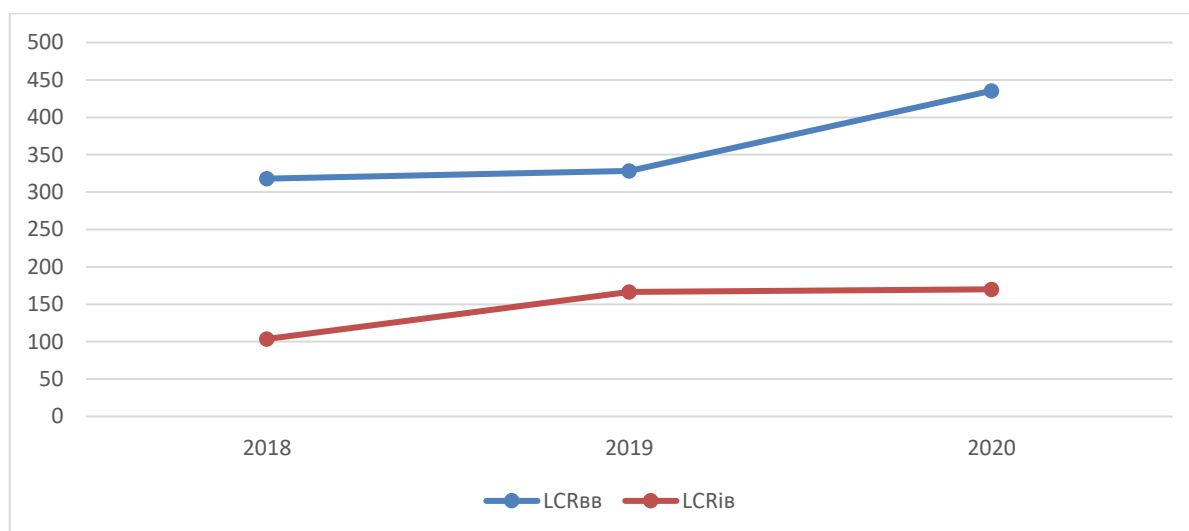

Рис. 2.2. Динаміка коефіцієнтів покриття ліквідністю LCR в АТ «ІНГ Банк Україна» в 2017-2020 році.

Отже, нормативи ліквідності НБУ в АТ «ІНГ Банк Україна» з 2017 по 2020 роки не тільки відповідають стандартам, а і значно перевищують їх. Таке перевищення не можна назвати позитивним явищем, оскільки воно свідчить про наявність у банку високоліквідних активів у великих обсягах. Це свідчить про нерациональне використання активів, оскільки активи за рахунок грошових коштів можуть бути перетворені в прибуткові з метою підвищення прибутковості.

Далі доцільно проаналізувати відповідність АТ «ІНГ Банк Україна» показникам достатності капіталу, зокрема: мінімальний розмір регулятивного капіталу – Н1 (500 млн. грн.); достатність (достатність) регулятивного капіталу - Н2 (не менше 10%).).

Н1 «мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1)» регулює абсолютну величину бази капіталу, яка у 2020 році становить 3 568 150 тис. грн., що більш ніж у 17 разів перевищує допустимий мінімальний розмір. За останні 2 роки динаміка знижується, що є негативним зрушенням. Однак цей показник не можна вважати достатнім, оскільки він не враховує співвідношення капіталу та активів банку, а також ризикованість активних операцій банку.

Таблиця 2.9.

**Аналіз динаміки показників нормативів капіталу АТ «ІНГ Банк Україна»
2017-2020рр.**

Показник	Норматив НБУ	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
		2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Н1 «Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу»	200 млн. грн.	3459478	3570994	3570563	3568150	111516	-431	-2413	108672
Н2 «Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу»	не менше 10%	98,19	71,94	74,49	103,06	-26,25	2,55	28,57	4,88

Нормативне значення коефіцієнта Н2 для діючих банків має становити не менше 10%. Цей показник відображає здатність банку своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Чим вище значення нормативу достатності регулятивного капіталу, тим більшу частину ризику беруть на себе власники банку.

Він встановлюється з метою недопущення надмірного перенесення банком кредитного ризику та ризику неповернення активів банку кредиторам та вкладникам банку. В період 2017-2020 років значення показника не тільки знаходиться в межах норми, а й значно перевищує її. Динаміка протягом 2018-2020 років демонструє зростання, що є позитивною тенденцією.

Наступним компонентом аналізу відповідності нормативам регулятора є інвестиційні стандарти, встановлені НБУ з метою забезпечення контролю за інвестиційною діяльністю банків, у тому числі за прямими інвестиціями (таб. 2.10.).

Згідно з табл. 2.10 Необхідно зробити наступні висновки: Норматив інвестування в цінні папери для конкретної установи (Н11) встановлюється для обмеження ризику, пов'язаного з інвестуванням в акції, акції, акції та інвестиційні сертифікати окремої юридичної особи. Інвестиційний норматив Н11 визначається як відношення суми коштів, що спрямовуються на придбання акцій (часток,

часток) та інвестиційних сертифікатів окремо для кожної установи, до статутного капіталу банку. Нормативне значення показника Н11 не повинно перевищувати 15%. Показники АТ «ІНГ Банк Україна» не перевищують 1%, що свідчить про відсутність ризику інвестування в цінні папери.

Таблиця 2.10

**Аналіз динаміки показників нормативів інвестування
АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.**

Показник	Норматив НБУ	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
		2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Н11 «Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою»	не більше 15%	0,0082	0,0082	0,0000	0,0000	0,00	-0,01	0,00	-0,01
Н12 «Норматив загальної суми інвестування»	не більше 60%	0,0085	0,0085	0,0000	0,0000	0,00	-0,01	0,00	-0,01

Норматив загальної суми інвестицій (Н12) встановлюється з метою обмеження ризику, пов'язаного з інвестиційною діяльністю банку. Н12 визначається як відношення суми коштів, спрямованих на придбання акцій (часток, акцій) та інвестиційних сертифікатів будь-якої юридичної особи, до статутного капіталу банку. Нормативне значення показника Н12 не повинно перевищувати 60%. За весь звітний період значення знаходиться на рівні 1%, що свідчить про безризикову інвестиційну діяльність банку.

Проаналізувавши значення нормативів, встановлених НБУ, можна зробити висновок, що банк працює у встановлених межах та дотримується загальноприйнятих стандартів для банківських установ України. Крім того, збалансованість показників ефективності сприяє дотриманню нормативів та їх мінімальній зміні протягом зазначеного періоду. Слід зазначити, що внаслідок надмірно високої ліквідності банк не спрямовує максимум своїх ресурсів на прибуткову діяльність, на що має вказувати керівництво. [15]

Аналіз фінансової надійності АТ «ІНГ Банк Україна» у відносному вимірі та динаміка їх змін за останні чотири роки представлені в таблиці 2. 11.

Таблиця 2.11

Аналіз фінансової надійності АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр

Показник	Середнє значення серед банківських установ	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
		2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Коефіцієнт автономії	13,00	27,86	34,31	34,96	29,22	6,45	0,65	-5,74	1,36
Адекватність капіталу	4,00	5,24	6,35	6,38	5,76	1,11	0,03	-0,62	0,52
Частка резервів під знецінення кредитів	7,00	10,04	10,04	10,19	0,1	0	0,15	-10,09	-9,94
NIM - Чиста процентна маржа	3,00	4,65	4,63	4,02	4,01	-0,02	-0,61	-0,01	-0,64
CIR - Ефективність витрат	71,00	37,72	50,13	53,51	56,94	12,41	3,38	3,43	19,22
OROA - Операційна рентабельність	2,00	3,52	3,3	2,41	2,22	-0,22	-0,89	-0,19	-1,3
ROA – Рентабельність активів	1,00	2,99	3,28	2,02	2,11	0,29	-1,26	0,09	-0,88
ROE - Рентабельність власного капіталу	7,00	10,72	9,56	5,78	7,21	-1,16	-3,78	1,43	-3,51
Відношення грошових коштів до зобов'язань	7,00	18,4	3,28	4,86	6,97	-15,12	1,58	2,11	-11,43
Відношення грошових коштів до активів	5,00	12,62	2,04	2,99	4,93	-10,58	0,95	1,94	-7,69
Частка ліквідних активів у загальних активах	19,00	29,97	21,27	23,09	25,06	-8,7	1,82	1,97	-4,91
Частка непрофільних активів банку	3,00	0,45	0,47	0,86	0,73	0,02	0,39	-0,13	0,28

Продовжуючи аналіз банківської установи, розглянемо розрахунок показників фінансової стійкості. Більшість показників фінансової стійкості установи базуються на визначенні достатності капіталу для покриття банківських ризиків та оцінці структури капіталу, що визначає якість балансового капіталу.

Коефіцієнт автономії є показником достатності капіталу, що характеризує частку власного капіталу банку в загальних активах у 2020 році становить 25%. Високий коефіцієнт означає фінансову незалежність банку від своїх кредиторів і ризик паніки серед вкладників.

Достатність капіталу — це показник достатності капіталу, що характеризує частку статутного та субординованого капіталу банку в загальній сумі активів. У 2020 році він становить 5%, тому банк фінансово незалежний від своїх кредиторів і ризику паніки серед вкладників.

Частка резервів під знецінення кредитів є показником кредитного ризику, опосередковано вказуючи на частку токсичних кредитів у портфелі активів банку, оскільки розмір необхідних резервів під кредитні ризики обернено залежить від якості активів.

У 2020 році це 0,1%. NIM - NetInterestMargin - це показник ефективності, який демонструє здатність операційних активів банку генерувати чистий процентний дохід. У 2020 році він становить 3%, що означає, що база формування прибутку банку досить мала.

CIR - CostEfficiency - показник ефективності, що відображає рівень операційних витрат банку по відношенню до отриманого доходу. Показник 55% у 2020 році свідчить про міцний фінансовий стан банку та правильне управління витратами.

OROA – OperatingReturn – це показник ефективності, який є основою для оцінки прибутковості банку без урахування впливу відрахувань на формування резервів, таким чином більш точно відображає ефективність операцій шляхом абстрагування від втрат, пов'язаних з токсичністю банку. активів і становить 2% у 2020. році.

ROA - Return on Assets - показник прибутковості, який показує, скільки прибутку приносить кожна гривня активів банку. Коефіцієнт дає розуміння того, наскільки ефективно керівництво використовує активи банку для отримання прибутку. Це 2% у 2020 році, що свідчить про відсутність збитків.

ROE - Return on Equity - це показник прибутковості, який показує, скільки прибутку банк приносить кожна гривня власного капіталу. Чим вище значення коефіцієнта, тим краще банк використовує свій капітал для отримання прибутку. У 2020 році цей показник становить 7%, що говорить про відсутність втрат.

Відношення грошових коштів до зобов'язань є показником ліквідності, який характеризує здатність банку розраховувати свої зобов'язання готівкою. Показник 3% у 2020 році свідчить про те, що банк має достатні ресурси, які можна використати для погашення кредиторів і вкладників.

Відношення грошових коштів до активів є показником ліквідності, що характеризує структуру ліквідності активів банку, а отже, і достатність грошових коштів. У 2020 році цей показник становить 2%, а це означає, що частина активів банку знаходиться в найбільш ліквідній формі і дозволяє швидко погасити вимоги кредиторів і вкладників.

Частка ліквідних активів у загальному обсязі активів є показником ліквідності, що характеризує структуру ліквідності активів банку, а отже, і достатність високоліквідних активів. У 2020 році цей показник становить 36%. Це дає змогу зрозуміти, що достатня частина активів банку знаходиться в ліквідній формі (не тільки в грошовій формі, а й на торгових цінних паперах та рахунках в інших банках), що дозволяє швидко погасити вимоги кредиторів та вкладників.

Частка непрофільних активів банку є показником інвестиційного ризику, який вказує на частку непрофільних активів банку, таких як інвестиції в асоційовані та дочірні компанії, інвестиційну нерухомість, основні засоби та нематеріальні активи. У 2020 році цей показник становить 1%. Низькі значення

показника свідчать про ефективну бізнес-модель банку та низьку чутливість до ринкових ризиків знецінення активів.

Аналіз стану та діяльності, окремих показників фінансової стійкості та відповідності банківської установи стандартам НБУ показує, що АТ «ІНГ Банк Україна» є першим банком в Україні за надійністю, а по-друге, за дотриманням законодавства. і в цілому її діяльність супроводжується ефективними управлінськими рішеннями та підтримується на оптимальному рівні співвідношення наявних ресурсів та наданих банківських послуг. Слід вважати, що банк працює ефективно.

2.3 Аналіз управління кредитним потенціалом АТ «ІНГ Банк Україна»

Одним із найважливіших показників ефективності кредитного управління банку є кредитний портфель. Він може мати досить складну структуру і вимагати виваженого підходу до інтерпретації показників, що містяться в ньому. Але попри це банку доводиться регулярно проводити дослідження свого кредитного портфеля. Встановлено вирішення цієї проблеми – певний коефіцієнт фінансової ефективності.

Для забезпечення створення банку, з одного боку, стабільності, а з іншого боку, необхідна прибутковість має бути правильно підібрана до активів, що буде підходом у поточному управлінні ринком. Такий підхід потребує комплексного аналізу портфеля банківських активів і не лише.

Кредитний портфель – показник, який відображає кредити за термінами погашення, сумою та рівнем прибутковості, що визначається на підставі умов договору з позичальником. Також можна розглянути різні економічні ризики.

Дослідження управління кредитним потенціалом з метою виявлення обсягів кредитної діяльності почнемо з аналізу динаміки активів АТ «ІНГ Банк Україна» наведеного в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12.

Динаміка активів АТ «ІНГ Банк Україна» у 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Грошові кошти та їх еквіваленти	2 806 435	2 357 209	5 420 186	5 045 130	-449 226	3 062 977	-375 056	2 238 695	-16,0	129,9	-6,9	79,8
Кредити клієнтам	7 118 962	8 531 906	7 690 583	5 821 937	1 412 944	-841 323	-1 868 646	-1 297 025	19,8	-9,9	-24,3	-18,2
Торгові цінні папери	62	62	0	590 484	0	-62	590 484	590 422	0,0	-100,0	-	952 293
Необоротні активи на продаж	0	0	716	716	0	716	0	716	-	-	0,0	-
Основні засоби	22 507	29 849	82 336	51 397	7 342	52 487	-30 939	28 890	32,6	175,8	-37,6	128,4
Поточні податкові активи	0	15 000	0	0	15 000	-15 000	0	0	-	-100	-	-
Нематеріальні активи	1 662	1 776	1 992	3 199	114	216	1 207	1 537	6,9	12,2	60,6	92,5
Відстрочений податковий актив	1 442	313	612	2 093	-1 129	299	1 481	651	-78,3	95,5	242,0	45,1
Інші активи	20 147	14 394	25 704	10 019	-5 753	11 310	-15 685	-10 128	-28,6	78,6	-61,0	-50,3
Усього активів	9 971 217	10 950 509	13 222 129	11 524 975	979 292	2 271 620	-1 697 154	1 553 758	9,8	20,7	-12,8	15,6

Аналіз кредитного портфеля банку використовується, по-перше, для визначення максимально можливого прибутку фінансової установи, який може виникнути в результаті повернення капіталу позичальниками, а по-друге, для виявлення можливих факторів, які можуть завадити позичальникам вчасно повертати кредити.

Оптимальний портфель банківських активів є системою з набором різних параметрів, що охоплюють основні характеристики активів, що впливають реальний прибуток від їх використання. Оскільки активи є досить сильними, до них потрібно підходити систематично. Нагромаджені активи банку забезпечені активними операціями. Основний аналіз активних банківських операцій полягає у визначенні напрямів розміщення банківських ресурсів, що приносять найбільший дохід.

Згідно з табл. 2.12 видно, що динаміка зміни активів нестабільна, але переважно зменшується.

У 2020 році загальні активи зменшилися на 13% порівняно з 2019 роком. Грошові кошти та їх еквіваленти значно зросли протягом 2019-2020 років порівняно з 2018 роком, та склали 5 045 130 000 грн. У 2020 році обсяг грошових коштів та їх еквівалентів зростає на 80% порівняно з 2017 роком.

Кредити та дебіторська заборгованість з 2018 року мають тенденцію до зниження і в 2020 році порівняно з 2017 роком зменшилися на 18%. Це свідчить про досить виважену політику кредитування та жорсткі принципи оцінки позичальників за певними продуктами.

Розраховуємо структуру активів АТ «ІНГ Банк Україна» табл. 2.13.

За даними таблиці 2.13 ми бачимо, що кількість готівки почала зростати до 44% загальних активів. Починаючи з 2019 року частка кредитів, наданих клієнтам, почала зменшуватися і досягла 51% загальних активів банку.

Оскільки цей показник має найбільшу частку в активі операцій, розглянемо кредитування. Аналіз кредитного портфеля є частиною даних для оцінки кредитного потенціалу банківської установи, тобто її перспективної здатності оптимізувати кредитну політику та зробити її максимально

ефективною. На основі вивчення ефективності кредитної діяльності за минулі періоди керівництво банку може підвести підсумки та змінити перспективні напрямки кредитування.

Таблиця 2.13

Структура активів АТ «ІНГ Банк Україна» у 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Грошові кошти та їх еквіваленти	28,15	21,53	40,99	43,78	-6,62	19,47	2,78	15,63
Кредити клієнтам	71,40	77,91	58,16	50,52	6,52	-19,75	-7,65	-20,88
Торгові цінні папери	0,00	0,00	0,00	5,12	0,00	0,00	5,12	5,12
Необоротні активи на продаж	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01
Основні засоби	0,23	0,27	0,62	0,45	0,05	0,35	-0,18	0,22
Поточні податкові активи	0,00	0,14	0,00	0,00	0,14	-0,14	0,00	0,00
Нематеріальні активи	0,02	0,02	0,02	0,03	0,00	0,00	0,01	0,01
Відстрочений податковий актив	0,01	0,00	0,00	0,02	-0,01	0,00	0,01	0,00
Інші активи	0,20	0,13	0,19	0,09	-0,07	0,06	-0,11	-0,12
Усього активів	100	100	100	100	-	-	-	-

Управління кредитним портфелем – це організація діяльності банку при здійсненні процесу кредитування, яка спрямована на запобігання або мінімізацію кредитного ризику. Слід зазначити, що кредитні операції в більшості випадків є пріоритетними напрямками діяльності банку і, як наслідок, є основним джерелом процентних доходів. Кінцевими цілями кредитної організації в управлінні кредитним портфелем є отримання прибутку від активної діяльності та підтримання надійної та безпечної діяльності банку.

Розглянемо динаміку кредитного портфеля АТ «ІНГ Банк Україна» у 2018-2020 рр., а також співвідношення знецінених кредитів та кредитів юридичним особам у загальній структурі кредитного портфеля. Стан якості кредитного портфелю за класами активів, пов'язаних з кредитами та позабалансовими зобов'язаннями АТ «ІНГ Банк Україна» 2018-2020рр наведено в табл. 2.14.

За розрахунками слід зазначити наступне: за останні 3 роки кількість кредитів, наданих юридичним особам, постійно зменшується. У 2020 році частка наданих кредитів по відношенню до 2018 року становить 69%.

Таблиця 2.14

Динаміка якісних показників кредитного портфелю АТ «ІНГ Банк Україна» 2018-2020рр

Показник	Значення станом на			Абсолютне відхилення			Відносне відхилення, %		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018
Кредити юридичним особам	7858648	7349266	5423777	-883187	-1919058	-2802245	-6	-26	-31
Під спостереженням	363	70169	59255	69806	-10914	58892	19 208	-16	16 205
Знецінені	997981	878247	988411	-119734	110164	-9570	-12,00	12,54	-0,96
Споживчі кредити	11771	9531	0	-2240	-9531	-11771	-19,03	-100,0	-100,0
Невикористаної частини зобов'язань з надання кредитів	10583663	9959289	15587620	-624374	5628331	5003957	-5,90	56,51	47,28
Акредитиви	712428	552645	59269	-159783	-493376	-653159	-22,43	-89,28	-91,68
Фінансові гарантії	237697	249649	344214	11952	94565	106517	5,03	37,88	44,81

Ця тенденція негативна для банківських кредитних послуг, оскільки через неплатежі банк отримуватиме менше доходів від активних операцій. Зменшені кредити становлять значну частину загального кредитного портфеля. При зменшенні кредитів клієнтам рівень знецінених кредитів у 2020 році зріс у порівнянні з 2019 роком на 110 164 тис. грн. що також є негативним фактором у діяльності банку.

Таблиця 2.15

**Структура якісних показників кредитного портфелю АТ «ІНГ Банк
Україна» 2018-2020рр**

Показник	Значення станом на			Абсолютне відхилення		
	2018	2019	2020	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2018
Кредити юридичним особам	38,5	38,5	24,1	0,0	-14,4	-14,4
Під спостереженням	0,0	0,4	0,3	0,4	-0,1	0,3
Знецінені	4,9	4,6	4,4	-0,3	-0,2	-0,5
Споживчі кредити	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Невикористаної частини зобов'язань з надання кредитів	51,9	52,2	69,4	0,4	17,2	17,5
Акредитиви	3,5	2,9	0,3	-0,6	-2,6	-3,2
Фінансові гарантії	1,2	1,3	1,5	0,1	0,2	0,4
Всього	100	100	100	-	-	-

Іншим, не менш важливим аспектом якості кредитного портфеля є як диверсифікація, так і допустиме співвідношення кредитів, виданих різним видам позичальників, до їх загального обсягу (табл. 2.16).

Оскільки АТ «ІНГ Банк Україна» є корпоративним банком, який працює лише з великими клієнтами, майже всі кредити надаються юридичним особам. За розрахунками можна зробити висновок, що динаміка зниження всіх розрахункових показників обсягу кредитів протягом 2018-2020рр. відбувається зі значним відхиленням. Ця тенденція пов'язана з обсягами кредитів, оскільки юридичні особи отримують кредити в банку частіше, але на короткі терміни і досить значні суми.

Розглянемо розподіл кредитів, наданих різними галузями економіки в період з 2017 по 2020 рр. у таблиці 2.17

Таблиця 2.16

Аналіз кредитного портфеля за типом позичальника АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Кредити юридичним особам	7537112	9150235	8267048	6347990	1613123	-883187	-1919058	-1189122	21,4	-9,7	-23,2	-15,8
- диверсифікація	0,97	0,99	1,00	0,98	0,01	0,00	-0,01	0,00	-	-	-	-
Кредити фізичним особам	52633	11771	9531	0	-40862	-2240	-9531	-52633	-77,6	-19,0	-100,0	-100,0
- диверсифікація	0,01	0,00	0,00	0,00	-0,01	0,00	0,00	-0,01	-	-	-	-
Овердрафти	124073	69522	30634	123453	-54551	-38888	92819	-620	-44,0	-55,9	303,0	-0,5
- диверсифікація	0,02	0,01	0,00	0,02	-0,01	0,00	0,02	0,00	-	-	-	-
Кредити клієнтам	7713818	9231528	8307213	6471443	1517710	-924315	-1835770	-1242375	19,7	-10,0	-22,1	-16,1

Таблиця 2.17

Розподіл кредитів АТ «ІНГ Банк Україна» за галузями економіки 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017
Оптова торгівля	2772458	4831456	5217412	3102248	2058998	385956	-2115164	329790	74,3	8,0	-40,5	11,9
Сільське господарство, харчова промисловість і виробництво напоїв	1650815	662951	641138	1320560	-987864	-21813	679422	-330255	-59,8	-3,3	106,0	-20,0
Послуги зв'язку	2057934	1788118	1682969	1093072	-269816	-105149	-589897	-964862	-13,1	-5,9	-35,1	-46,9
Машинобудування	485046	536888	489934	621528	51842	-46954	131594	136482	10,7	-8,7	26,9	28,1
Хімічна промисловість	590689	1214171	115411	95521	623482	-1098760	-19890	-495168	105,6	-90,5	-17,2	-83,8
Роздрібна торгівля	100217	145446	0	0	45229	-145446	0	-100217	45,1	-100,0	-	-100,0
Інше	4026	40727	150818	238514	36701	110091	87696	234488	-77,6	-19,0	-100,0	-100,0
сього	7713818	9231528	8307213	6471443	1517710	-924315	-1835770	-1242375	911,6	270,3	58,1	5 824,3

Найбільша частка кредитів, наданих у 2020 році, припадає на оптову торгівлю. Порівняно з 2019 роком частка кредитів зменшилась на 2 115 164 тис. грн., що становить 59%, але кредити в аграрному секторі зросли більш ніж у 2 рази, що на 679 422 тис. грн. (рис.2.3). Незначно зменшилась частина наданих кредитів галузі надання послуг зв'язку з 2057934 до 1093072 у 2017 та 2020 році відповідно.

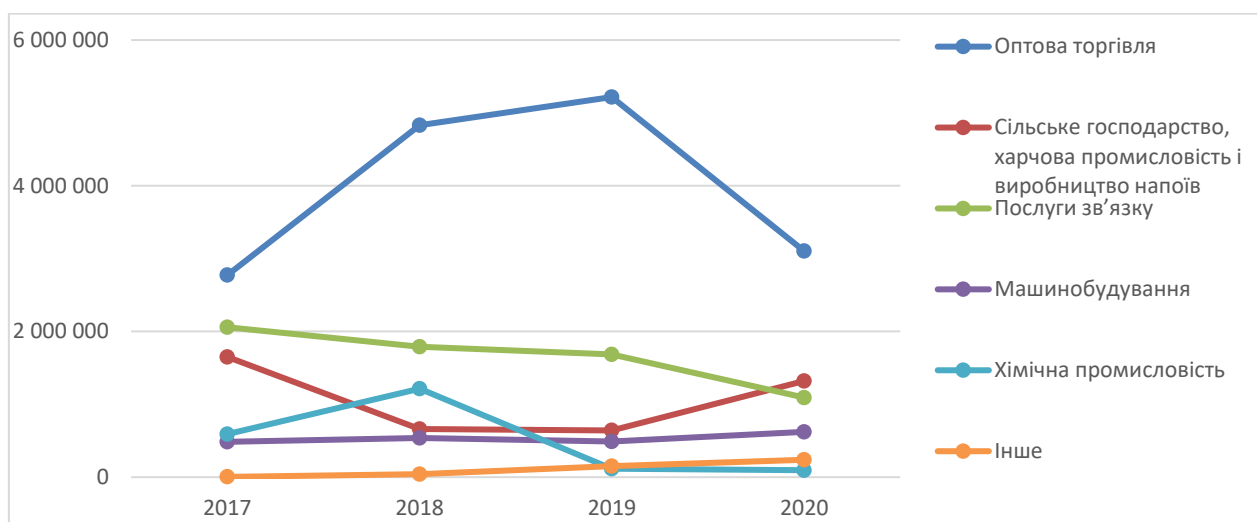

Рис. 2.3. Розподіл кредитів за галузями економіки в АТ «ІНГ Банк Україна» в 2017 -2020 рр.

Розглянемо структуру розподілу кредитів за галузями економіки у табл. 2.18

Таблиця 2.18

Структура розподілу кредитів АТ «ІНГ Банк Україна» за галузями економіки 2017-2020рр.

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Оптова торгівля	35,94	52,34	62,81	47,94	16,40	10,47	-14,87	12,00
Сільське господарство, харчова промисловість і виробництво напоїв	21,40	7,18	7,72	20,41	-14,22	0,54	12,69	-0,99
Послуги зв'язку	26,68	19,37	20,26	16,89	-7,31	0,89	-3,37	-9,79
Машинобудування	6,29	5,82	5,90	9,60	-0,47	0,08	3,71	3,32
Хімічна промисловість	7,66	13,15	1,39	1,48	5,49	-11,76	0,09	-6,18
Роздрібна торгівля	1,30	1,58	0,00	0,00	0,28	-1,58	0,00	-1,30
Фізичні особи	0,68	0,13	0,11	0,00	-0,55	-0,01	-0,11	-0,68
Інше	0,05	0,44	1,82	3,69	0,39	1,37	1,87	3,63
Усього	100	100	100	100	-	-	-	-

З таблиці 2.18 можна зробити висновки, що частина серед загальної структури наданих кредитів галузі сільського господарства, харчової промисловості та виробництву напоїв збільшилась та складає більш ніж 20% частину серед галузей економіки. Скоротилась частина кредитів наданих галузі хімічної промисловості, роздрібною торгівлі та послуг зв'язку.

Слід зазначити, що ефективність управління кредитним портфелем банку залежить від узгодженості та адекватності методів оцінки кредитного ризику, методів контролю, своєчасності системи реагування банків та регулятора. Ліміти кредитного ризику — економічні нормативи, встановлені Національним банком України з метою зниження банківських ризиків, недотримання яких може призвести до фінансових труднощів у діяльності банку. До них відносяться стандарти Н7, Н8, Н9.

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) встановлюється для обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання певними контрагентами своїх зобов'язань. Розмір кредитного ризику на одного контрагента визначається як відношення суми всіх вимог банку до цього контрагента та всіх позабалансових зобов'язань, виданих банком щодо цього контрагента (групи пов'язаних контрагентів), до регулятивного капіталу банку. Значення стандарту Н7 становить до 25%.

Норматив великих кредитних ризиків(Н8) встановлюється для обмеження концентрації кредитного ризику для окремого контрагента або групи пов'язаних контрагентів. Кредитний ризик, який бере на себе банк для одного контрагента або групи пов'язаних контрагентів, вважається великим, якщо сума всіх вимог банку до цього контрагента (групи пов'язаних контрагентів) і всіх позабалансових зобов'язань, наданих банком для цього контрагента або група іноземних контрагентів становить 10% і більше регулятивного капіталу банку Н8 визначається як відношення суми всіх основних кредитних ризиків, наданих банком всім контрагентам, з урахуванням усіх позабалансових зобов'язань, виданих банком перед цими контрагентами, до регулятивного капіталу банку.

Нормативне значення коефіцієнта Н8 не повинно перевищувати у 8 разів розмір регулятивного капіталу банку.

Норматив максимального розміру кредитів, гарантій, та поручительства наданих одному /інсайдеру (Н9), встановлюється з метою обмеження ризику, що виникає за операціями з інсайдерами, які можуть призвести до прямого чи опосередкованого впливу на діяльність банку. Коефіцієнт Н9 розраховується як відношення суми всіх зобов'язань даного інсайдера (групи пов'язаних інсайдерів) до банку та всіх позабалансових зобов'язань, випущених банком за даним інсайдером, і статутного капіталу банку. Нормативне значення коефіцієнта Н9 не повинно перевищувати 5%.

Таблиця 2.19

Аналіз динаміки показників нормативів кредитного ризику АТ «ІНГ Банк Україна» 2017-2020рр.

Показник	Норматив НБУ	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
		2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2020/2017
Н7 «Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента»	Не більше 25%	20,41	20,44	19,74	9,45	0,03	-0,70	-10,29	-10,96
Н8 «Норматив великих кредитних ризиків»	Не більше 800%	53,20	79,63	68,81	32,21	26,43	-10,82	-36,60	-20,99
Н9 «Норматив максимального розміру кредитів, гарантій, та поручительства наданих одному /інсайдеру»	Не більше 5%	2,74	0,00	0,05	2,99	-2,74	0,05	2,94	0,25

Відповідно до таблиці 2.19 можна зробити висновок, що банк дотримується значень показників кредитного ризику в межах, встановлених НБУ.

Дотримання стандарту Н7 «Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента» взаємодіє з кредитним ризиком, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань. Динаміка періоду відображення нестабільна, але коливається в межах допустимого значення, станом на 2020 рік становить 9,45%.

Норматив Н8 «Норматив великих кредитних ризиків» коливається в допустимих межах, оскільки сягає лише 32-80% регулятивного капіталу при прийнятному значенні 800%. Відповідність цьому стандарту в результаті передбачає обмеження концентрації кредитного ризику на індивідуальній основі контрагента або групи пов'язаних контрагентів

Норматив Н9 «Норматив максимального розміру кредитів, гарантій, та поручительства наданих одному /інсайдеру» обмежує ризик, що виникає при здійсненні операцій з інсайдерами, що може призвести до прямого чи опосередкованого впливу на діяльність банку.

Ефективність управління кредитним портфелем можна підвищити за такими параметрами, як величина його прибутковості та величина кредитного ризику. Тому розраховуємо прибутковість кредитного портфеля АТ «ІНГ Банк Україна» у період 2017-2020 років. (Таблиця 2.20)

Таблиця 2.20

**Дохідність кредитного портфелю АТ «ІНГ Банк Україна»
за 2017-2020 роки**

Показник	Значення станом на				Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Кредитний портфель, тис.грн.	7713818	9231528	8307213	6471442	1517710	-924315	-1835771	-1242376
Процентні доходи, тис.грн.	784088	1140681	1127171	569613	356593	-13509	-557559	-214476
Темп зростання процентних доходів, %	-99	45	-1	-49	-	-46,66	-48,28	-
Дохідність кредитного портфеля (ДКП), %	10,16	12,36	13,57	8,80	2,19	1,21	-4,77	-1,36

Згідно з табл. 2.20, процентні доходи АТ «ІНГ Банк Україна» мають негативну динаміку. У 2020 році вони зменшилися на 49% порівняно з 2019. У 2018 році процентні доходи перевищили рівень усіх попередніх років.

Що стосується рентабельності кредитного портфеля, то вона найвища у 2019 році і становить 14%. Слід зазначити, що на розмір доходу банку від кредитних операцій загалом впливають такі фактори: обсяг портфеля та рівень процентних ставок за кредитом. Крім того, рівень прибутковості кредитного портфеля банку залежить від ряду економічних факторів: ринкової процентної

ставки, обсягу та структури кредитного портфеля, конкурентних умов на банківському ринку, можливості банку вибирати напрямки та об'єкти кредитного портфеля. кредитування.

Крім того, важливо проаналізувати вартість ризику кредитного портфеля установи (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

**Оцінка ризику кредитного портфеля АТ «ІНГ Банк Україна»
за 2017-2020 роки**

Показник	Роки				Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Кредитний портфель, тис грн	7713818	9231528	8307213	6471442	1517710	-924315	-1835771	-1242376
Резерв за кредитними операціями, тис грн	594856	699622	616630	649506	104766	-82992	32876	54650
Відношення резерву до кредитного портфеля(РКП), %	7,71	7,58	7,42	10,04	-0,13	-0,16	2,61	2,32

З таблиці 2.21 бачимо, що найбільше значення показника ризику кредитного портфеля спостерігається у 2020 році – 10,04%. Дослідження доводить, що суттєве збільшення резервів за кредитами у 2020 році було спричинено погіршенням якості кредитного портфеля банку, точніше, збільшенням проблемних кредитів. Останнє, у свою чергу, може бути викликано як впливом макроекономічних факторів, так і відсутністю в банківській установі ефективних систем управління ризиками.

Ефективне управління кредитною діяльністю банків супроводжується необхідністю зниження кредитного ризику. Хоча будь-яка кредитна діяльність є ризикованою, її пріоритетом має бути мінімізація ризиків та створення умов для беззбиткового кредитування банком.

Розрахувавши величину прибутковості кредитного портфеля (ДКП) та ризику кредитного портфеля (РКП), можна розрахувати коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем (табл. 2.22).

Таблиця 2.22

**Розрахунок коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем
АТ «ІНГ Банк Україна» за 2017-2020 рр.**

Показник	Роки				Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Дохідність кредитного портфеля, %	10,165	12,36	13,57	8,8019	2,19	1,21	-4,77	-1,36
Облікова ставка НБУ, %	14,50	18,00	13,50	6,00	3,50	-4,50	-7,50	-8,50
Ризик кредитного портфеля, %	7,71	7,58	7,42	10,04	-0,13	-0,16	2,61	2,32
Коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем	-0,56	-0,74	0,01	0,28	-0,18	0,75	0,27	0,84

Як видно з таблиці 2.22, найбільше значення коефіцієнта ефективності управління кредитним портфелем спостерігається у 2020 році – 0,28, а найнижче – у 2018 році -0,74. Підвищення ефективності управління кредитним портфелем АТ «ІНГ Банк Україна» відзначає значний вплив зовнішніх факторів, зокрема, на платоспроможність позичальників.

Підсумовуючи аналіз кредитного портфеля та вивчаючи рівень кредитного ризику установи за останні 4 роки, АТ «ІНГ Банк Україна» слід визнати таким, що забезпечує нормальний рівень доходу від кредитних операцій.

При цьому банк використовує принципи та методи розрахунку платоспроможності позичальників, які дають змогу забезпечити належний рівень якості портфеля. Тим не менш, АТ «ІНГ Банк Україна» може використовувати вільні ресурси та забезпечити максимальну прибутковість кредитного портфеля та, відповідно, значно підвищити прибутковість.

Висновки до розділу 2

Під час процесу оцінювання діяльності було виявлено, що банківська установа є стійкою, діє в рамках чинного законодавства та на принципах ING Group, до якої входить.

АТ «ІНГ Банк Україна» є одним з небагатьох, хто пропонує велику увагу та лояльні умови клієнтам в секторі сільського господарства, харчової промисловості та виробництва напоїв.

На основі аналізу основних показників діяльності банку можна зробити висновок, що ця банківська установа є прибутковою і її діяльність ґрунтується на принципах дотримання законодавчих норм, що супроводжується ефективним управлінням.

Аналіз кредитного портфеля установи проводився шляхом розрахунку зміни основних показників кредитного портфеля за останні 4 роки та визначено ефективність кредитної діяльності з позицій рентабельності та ризикованості.

Тому АТ «ІНГ Банк Україна» слід вважати таким, що забезпечує нормальний рівень доходу від кредитних операцій при наданні кредитів лише великим і якісним позичальникам, оскільки в банку є принципи та методика розрахунку платоспроможності позичальників, що дає змогу забезпечити належний рівень якості кредитного портфеля.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМАТ «ІНГ БАНК УКРАЇНА»

3.1. Шляхи підвищення ефективності управління кредитним потенціалом установи банку

Розвиток кредитних операцій банківських установ значною мірою зумовлений рівнем їх кредитного потенціалу, який здатний демонструвати асиметричну реакцію на позитивні та негативні управлінські рішення та вплив на навколишнє середовище. Асиметрія проявляється у відносно високому ступені стійкості до позитивних, творчих впливів, що виражається в послабленні реакції на них, тоді як негативний і деструктивний вплив може дати досить швидкий і відчутний негативний ефект. Зусилля структурувати та підтримувати ефективне функціонування банківської системи завжди більші, ніж ті, які зазнають невдачі, тому завжди легше завдати шкоди, ніж досягти еквівалентного позитивного ефекту. Ця властивість кредитного потенціалу також є функцією його абсолютної величини: величезна величина забезпечує завищену стійкість, але вимагає значних зусиль банку для кожної одиниці свого зростання. Менша кредитна здатність забезпечує високі відносні темпи зростання, але найбільш схильна до негативних зовнішніх і внутрішніх факторів. Умови формування та використання кредитного потенціалу комерційних банків загалом складні та суперечливі.

Стан кредитного потенціалу банківських установ визначався рядом факторів:

- неефективна структура заощаджень населення, що характеризується величезною кількістю особистих заощаджень, зосереджених за межами банківської системи;

- глибока криза нефінансового сектора економіки.

У сучасних умовах одним із найважливіших результатів стратегічного планування та управління банком є підвищення потужності та ефективності його кредитування. Банківський потенціал визначається, з одного боку, сукупністю коштів, що у розпорядженні установи, з другого боку, матеріальними і нематеріальними активами, якими воно володіє.

До нематеріальних активів належать:

- назва банку, його вплив і зв'язки як на фінансових ринках, так і в регіоні чи країні в цілому, досвід роботи з активами та пасивами;
- оптимальні для даних економічних умов форми і методи роботи;
- передові інформаційні та інші банківські технології;
- обсяг знань і навичок, що відповідають високій кваліфікації керівників, спеціалістів, робітників тощо.

Добре знання тенденцій на кредитному ринку дозволяє банківській установі ефективно та стабільно проводити бізнес-політику та вільно використовувати кошти кредитного потенціалу. Якщо банк має чітку картину на кредитному ринку, то він забезпечує можливість міжбанківського кредиту на кредитному ринку при виконанні власних зобов'язань без ризику неліквідності. Крім того, кредитний ринок дозволяє банку підтримувати високу ліквідність своїх коштів, продаючи їх на цьому ринку.

Наразі кредитна політика установи банку забезпечує безперервне використання всіх коштів, створених для погашення зобов'язань та мінімального резерву ліквідності. Решта коштів має бути реалізована на грошовому та кредитному ринках. Усі операції на грошово-кредитному ринку регулюються спеціальними рішеннями органів управління банку.

Одним із основних завдань банківської політики при розподілі коштів кредитного потенціалу є забезпечення відповідності структури джерел надходження коштів структурі активів банку. Специфіка банківської функції та динаміка обігу грошових потоків формують реальну можливість для банку у своїй діяльності мати можливість терміново трансформувати засоби кредитного

потенціалу. Термінова конвертація коштів банку відбувається, коли банк надає встановлену суму кредиту в середньому на термін, більший за термін погашення кредитного потенціалу. Можливість трансформації строкової структури коштів кредитного потенціалу зумовлена тим, що кошти депозитів на вимогу зосереджені в банку від різних вкладників, які використовують їх з різною динамікою.

Як банк може провести термінову реструктуризацію коштів, залежить від затвердженої бізнес-політики формування та розподілу коштів кредитного потенціалу, від аналізу банком джерел коштів та активів та рівня ліквідності на момент фінансування, перетворення фондів. Жодна короткострокова кон'юнктура і виняткова ситуація не можуть бути основою для термінової трансформації фондів, оскільки вона не має економічної основи і чистого розрахунку результатів невідкладної трансформації. Якісна та кількісна збалансованість припливу та відтоку коштів за рахунок кредитного потенціалу є найважливішим чинником політики ліквідності банку. Ці показники дають змогу проаналізувати цей баланс і, таким чином, оцінити ступінь ризику неліквідності в результаті невідкладної трансформації коштів кредитного потенціалу.

Найпростішим показником ступеня термінової трансформації може бути відсоткове співвідношення між загальною вартістю короткострокових активів і короткострокових джерел, між вартістю довгострокових активів і довгостроковими джерелами коштів кредитного потенціалу банку.

Таким чином, кредитна політика є найважливішим інструментом досягнення стратегічних цілей банківської установи. Від її успішної реалізації значною мірою залежить фінансовий результат банківської установи. Найважливішим завданням кредитної політики є ефективна оцінка кредитоспроможності позичальника. Вибір методу оцінки кредитоспроможності позичальника потребує ретельного розгляду.

Оцінюючи сукупність показників АТ «ІНГ Банк Україна», слід зазначити, що оптимізація виробничо-кредитної діяльності цієї установи може

здійснюватися, по-перше, з позицій зміни структури зобов'язань, максимізації строкових коштів, а по-друге, в частині управління ліквідністю (структура активів). Адже розрахунок коефіцієнтів ліквідності дозволяє зробити висновок, що він надзвичайно високий, що перешкоджає прибутковості портфелю банку, причиною чого є нераціональне використання наявних банківських ресурсів для кредитних операцій.

3.2 Прогнозування формування кредитного потенціалу АТ «ІНГ Банк Україна»

Банківське планування – це процес встановлення цілей на майбутнє та розробка шляхів досягнення цих цілей.

На практиці розрізняють три основних види планування: стратегічне планування, тактичне та фінансове планування.

Процес планування складається з кількох фаз:

1. Збір, оцінка та аналіз інформації, соціальні та політичні фактори; існуючі та існуючі перспективи зростання та конкурентоспроможності на ринку; сильні та слабкі сторони банку.

2. Сформулювати основні цілі та конкретні завдання діяльності банку. Охоплює загальні галузі маркетингу, корпоративних фінансів. Результати, підхід до управління банком, переважні ринки та типи банківської діяльності діяти.

3. Прийміть рішення та розробіть план дій: Конкретні кількісні показники - доходи, витрати, сума кредиту, збитки Кредити, діючі операційні структури, депозитна інфраструктура; Конкретизувати свої сильні сторони; перелік необхідних заходів; прийняти Рішення щодо придбання та використання ресурсів, розширення чи зміни Організаційна структура; кадрове забезпечення.

4. Документація: Оформіть план у письмовій формі таким чином
Послідовність - стратегія, тактичне планування, бюджет, повний баланс і фінанси
Звітність на рівні відділу та банку.

5. Узгодження та затвердження планів: огляд, узгодження, Узгоджувати індивідуальні плани; затвердити план на рівні правління банку.

6. Моніторинг виконання плану: доходи, витрати, результати та аналіз
Ефективність плану; перевірка дотримання термінів; у разі виявлення Істотні розбіжності - аналіз причин і формування коригуючих дій; Надавати керівництву банку інформацію про хід виконання програми та результат.

Організація процесу планування. в організаційній структурі банку
Центральний підрозділ планування (управління) та планування Відділи за напрямом діяльності - маркетингове планування, кредитні операції, довірчий бізнес тощо.

Одним із важливих аспектів процесу організаційного планування є реалізація функції нагляду за виконанням плану. Тому безпосередньо керівництво банку планує визначення пріоритетів розвитку, погоджує та контролює їх, для реалізації стратегічних планів. Але ефект від впровадження системи планування банківської діяльності відбувається лише тоді, коли починає вище керівництво банку розглядати це як необхідний елемент політики.

Перша запропонована частина зрушень призначена для прогнозування змін у структурі пасивів банку, у тому числі коштів клієнтів. За оцінками (табл. 2.6), зазначимо, що найважливішою складовою структури зобов'язань банківської установи є кошти, надані юридичним особам. Зокрема, грошові кошти на поточних рахунках становлять основну частину коштів, залучених від корпоративних клієнтів. Зміна структури залучених коштів в частині їх мобілізації може вплинути на здійснення кредитної діяльності, оскільки саме за рахунок строкових коштів банк може видавати клієнтам кредити. Крім того, фіксований термін кредиту дозволяє банку працювати на умовах кредитування клієнтів, що потенційно розширює базу позичальників. Крім того, незважаючи

на витрати банку на залучення строкових коштів, рівень прибутку за кредитними операціями змінюється в залежності від терміну їх дії через наявність фіксованих банківських комісій на весь термін кредиту.

Вплив змін у структурі зобов'язань, зокрема, на залучені кошти, слід прогнозувати з урахуванням прогнозу зміни доходів за кредитами, потенційно наданими шляхом такої мобілізації (табл. 3.1.)

Таблиця 3.1

Прогнозні значення джерел залучених ресурсів АТ «ІНГ Банк Україна»

Показник	Значення 2020	Прогнозна зміна	Значення після зміни
Кошти кредитних установ	101 233	-101 168	65
Кошти клієнтів	7 343 558	4 048 009	11 391 567
Поточні податкові зобов'язання	14 622	1 736	16 358
Інші зобов'язання	113 148	-35 495	77 653
Усього зобов'язань	7 572 561	4 013 082	11 585 643

Відповідно до табл. 3.1 є така інформація: зміна структури залучених коштів клієнтів, а саме збільшення на 4 048 009 тис. грн. і зменшення коштів кредитних установ та інших зобов'язань, внаслідок чого можливо використати частину мобілізованих коштів для надання кредитів клієнтам.

Розглянемо зміну структури пасивів АТ «ІНГ Банку Україна» у табл. 3.2

Таблиця 3.2

Прогнозна структура джерел залучених ресурсів АТ «ІНГ Банк Україна»

Показник	Значення 2020	Прогнозна зміна	Значення після зміни
Кошти кредитних установ	1,34	-1,34	0,00
Кошти клієнтів	96,98	1,35	98,32
Поточні податкові зобов'язання	0,19	-0,05	0,14
Інші зобов'язання	1,49	-0,82	0,67
Усього зобов'язань	100,00	-	100,00

З таблиці 3.2 можна зробити висновок, що відбулася зміна у відношенні зобов'язань у структурі пасивів банку, зменшилась частка коштів кредитних установ, податкових зобов'язань та інших зобов'язань, однак збільшилась частина коштів клієнтів серед загальної кількості зобов'язань.

Пропонований прогноз зміни активів представлено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Прогнозування активів АТ «ІНГ Банк Україна»

Показник	Значення 2020	Прогнозна зміна	Значення після зміни
Грошові кошти та їх еквіваленти	5 045 130	3 855 538	8 900 668
Кредити клієнтам	5 821 937	-129 912	5 692 025
Торгові цінні папери	590 484	34 260	624 744

У зв'язку з припиненням співпраці з проблемними клієнтами та рефінансуванням за рахунок інших банківських установ, ми можемо прогнозувати збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на 3 855 538 тис. грн. Ці зміни дозволяють зробити висновок, що банк може використовувати наявні високоліквідні активи для кредитної діяльності, тим самим більш ефективно реалізуючи свій так званий кредитний потенціал.

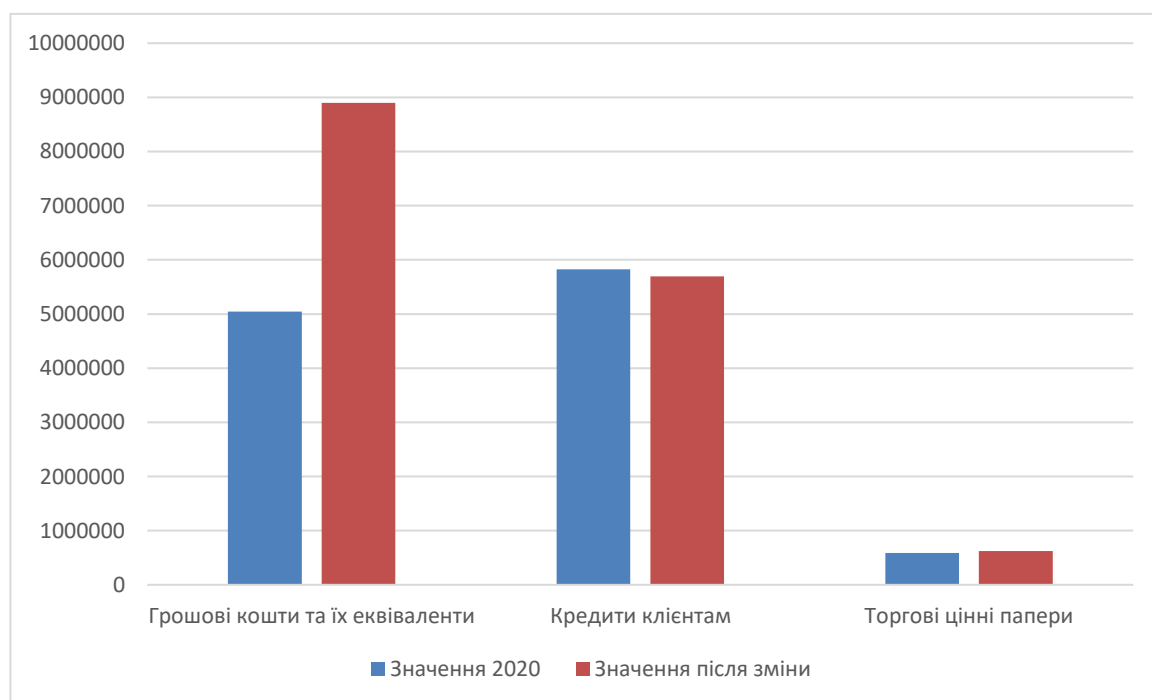

Рис. 3.2 Прогноз зміни активів АТ «ІНГ Банк Україна»

Ефективність запропонованих змін буде проаналізована за значеннями коефіцієнта ефективності кредитного портфеля та всіма показниками, необхідними для його розрахунку (табл. 3.4). Результати прогнозу узагальнять необхідність та доцільність таких змін.

Таблиця 3.4.

Прогнозпоказників кредитного портфеля АТ «ІНГ Банк Україна»

Показник	Значення 2020 р.	Прогнозована зміна	Прогнозні показники кредитного портфеля
Кредити юридичним особам, тис. грн.	6 347 990	-711 421	5 636 569
Овердрафти, тис. грн.	123 453	-63 588	59 865
Кредити клієнтам, тис. грн.	6 471 443	-779 418	5 692 025
Процентні доходи, тис.грн.	569 613	-137 225	432 388
Резерв за кредитними операціями, тис грн	649 506	-645 097	4 409
Відношення резерву до кредитного портфеля (РКП), %	10,04	-9,96	0,08
Дохідність кредитного портфеля (ДКП), %	10,00	-2,41	7,59
Темп зростання процентних доходів, %	-49,47	25,38	-24,09
Коефіцієнт ефективності управліннякредитним портфелем	0,28	-18,43	-18,15

Управління кредитним портфелем у 2021 році за цією системою в цілому не можна вважати неефективним, хоча значення показника ефективності від'ємне через зменшення резервів, але це пов'язано з припиненням співпраці з неякісними клієнтами (рис. 3.2). В результаті змін він набув рівня -18,15. Але в разі відмови невігідних кредиторів АТ «ІНГ Банк Україна» може залучити до активних операцій наявні високоліквідні активи, у тому числі готівку.

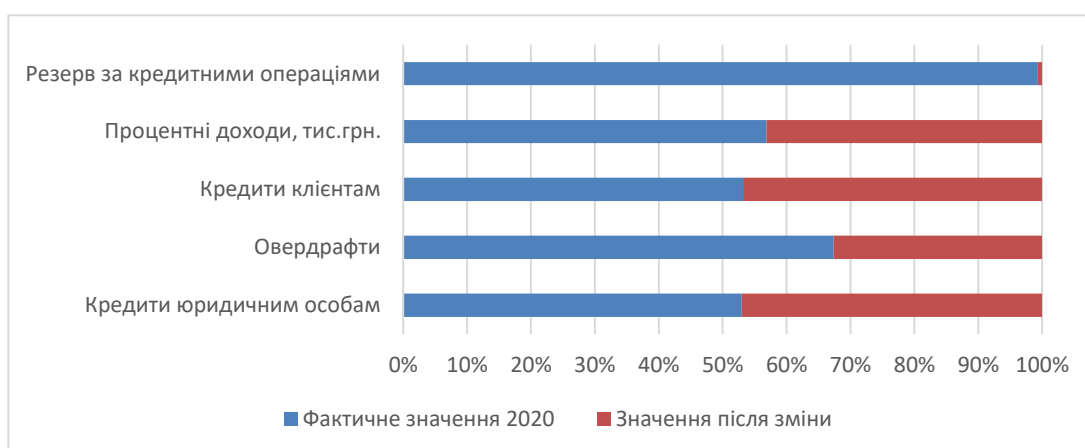

Рис. 3.3. Прогнозна зміна показників кредитного портфеля.

Підсумовуючи прогнози, слід зазначити, що основний вплив на кредитну діяльність установи має ресурсна база. АТ «ІНГ Банк Україна» сприяє розширенню клієнтської бази та є прикладом ефективного використання наявних ресурсів.

3.3 Оцінка впливу запропонованих заходів на фінансові показники АТ «ІНГ Банк Україна»

Обов'язковою умовою здійснення діяльності банківської установи є фінансове планування. За допомогою фінансового планування цілі та завдання банку переводяться в конкретні значення для показників ефективності.

Заходи у фінансовому секторі мають визначати пріоритети у визначенні цілей. Як зазначалося раніше, кредитна діяльність банку пов'язана, з одного боку, із забезпеченням належного рівня прибутковості, а з іншого – з ризиками, які з нею пов'язані. Тому співвідношення цих компонентів до оптимального рівня є необхідною передумовою для планування установи банку.

Зарубіжний досвід показує, що доцільним заходом є впровадження ефективної кредитної політики з концепцією планування стабільності та розумного зростання активів банку.

Показники кредитного потенціалу відображено в плановому балансі установи банку. Розглянемо таблицю 3.5.

З даної таблиці можна зробити висновок, що банк планує залучити більше клієнтських коштів, і збільшити кількість грошових коштів та їх еквівалентів у структурі активів.

Доцільність запропонованої зміни можна визначити шляхом розрахунку та порівняння фактичних значень ліквідності та значень після впровадження запропонованих змін (табл. 3.6)

Таблиця 3.5.

Плановий баланс АТ «ІНГ Банк Україна»

Показники	На початок планового періоду, тис.грн.	На початок планового періоду, %	На кінець планового періоду, тис.грн.	На кінець планового періоду, %
Активи				
Грошові кошти та їх еквіваленти	5 045 130	43,78	8 900 668	57,91
Кредити клієнтам	5 821 937	50,52	5 692 025	37,04
Торгові цінні папери	590 484	5,12	624 744	4,06
Необоротні активи на продаж	716	0,01	716	0,00
Основні засоби	51 397	0,45	116 192	0,76
Нематеріальні активи	3 199	0,03	2 829	0,02
Відстрочений податковий актив	2 093	0,02	2 134	0,01
Інші активи	10 019	0,09	29 704	0,19
Усього активів	11 524 975	100,00	15 369 012	100,00
Зобов'язання				
Кошти кредитних установ	101 233	1,34	65	0,00
Кошти клієнтів	7 343 558	96,98	11 391 567	98,32
Зобов'язання з податку на прибуток	14 622	0,19	16 358	0,14
Інші зобов'язання	113 148	1,49	177 653	1,53
Усього зобов'язань	7 572 561	100,00	11 585 643	100,00
Власний капітал				
Статутний капітал	731 298	18,50	731 298	19,33
Емісійний дохід	46 278	1,17	46 378	1,23
Нерозподілений прибуток	3 174 838	80,33	3 005 793	79,45
Усього власного капіталу	3 952 414	100,00	3 783 369	100,00

Як видно з результатів розрахунків, коефіцієнт ліквідності установи НБ змінився у бік зменшення. Проте сума коефіцієнта покриття ліквідності для всіх валют збільшується на 73,13%; норматив покриття ліквідності в іноземній валюті збільшено на 84,74%. Збільшення цих показників обумовлено збільшенням грошових коштів у структурі активів банку. Запропонована зміна структури активів дозволить установі банку ефективніше використовувати наявні ресурси для здійснення кредитних операцій, тобто потенційно збільшить процентні доходи банку, оскільки ліквідність банку залишається на дуже високому рівні.

Таблиця 3.6.

**Зміна показників ліквідності АТ «ІНГ Банк Україна»
за результатом прогнозу**

Показник	Значення 2020	Прогнозна зміна	Відхилення
Н6, Норматив коротко-строкової ліквідності (не менше 60 %)	143,23	132,12	-11,11
LCR _{ВВ} , Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (не менше 100 %)	435,46	508,59	73,13
LCR _{ІВ} , Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (не менше 100 %)	170,04	254,78	84,74

Проведемо оцінку впливу запропонованих змін шляхом розрахунку та порівняння показників фінансової надійності АТ «ІНГ Банк Україна» (табл. 3.7)

Таблиця 3.7.

**Аналіз фінансової надійності АТ «ІНГ Банк Україна»
за результатом прогнозу**

Значення	Середнє значення серед банківських установ	2020	2021	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт автономії	13,00	29,22	24,62	-4,60
Адекватність капіталу	4,00	5,76	4,76	-1,00
НІМ - Чиста процентна маржа	3,00	4,01	3,34	-0,67
СІР - Ефективність витрат	71,00	56,94	54,72	-2,22
ОРОА - Операційна рентабельність	2,00	2,22	1,99	-0,23
ROA - Рентабельність активів	1,00	2,11	1,80	-0,31
ROE - Рентабельність власного капіталу	7,00	7,21	7,31	0,10
Відношення грошових коштів до зобов'язань	7,00	6,97	2,64	-4,33
Відношення грошових коштів до активів	5,00	4,93	1,99	-2,94
Частка ліквідних активів у загальних активах	19,00	25,06	36,02	10,96
Частка непрофільних активів банку	3,00	0,73	0,77	0,04

З таблиці 3.7 бачимо, що знизилась коефіцієнт автономії на 4,6% та коефіцієнт адекватності капіталу на 1%, це означає, що банк став більш залежним від своїх кредиторів та ризиків паніки серед вкладників.

Зменшився коефіцієнт ефективності витрат, що свідчить про сильний фінансовий стан банку і якісне управління витратами.

Індикатор рентабельності активів зменшився на 0,31%, однак знаходиться на достатньому рівні, що означає про отримання прибутку.

Частка ліквідних активів зросла на 10%, що дозволяє оперативно погасити вимоги кредиторів і вкладників.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі, запропоновано низку заходів банківської установі, спрямованих на оптимізацію та підвищення ефективності використання кредитного потенціалу. Зокрема пропонується позбавитись від неякісних кредитів, за рахунок чого зменшити розмір резерву установи та покращити якість кредитного портфеля.

Крім того, було запропоновано залучити до активних операцій, у тому числі кредитних, наявних високоліквідних активів, внаслідок чого така зміна структури активів дозволить установі більш ефективно використовувати наявні ресурси для проведення кредитних операцій.

Тому банку було запропоновано деякі зміни у структурі кредитного портфеля у частині забезпечення за кредитами, як мінімізацію кредитного ризику.

Внаслідок прогнозу банк має збалансований кредитний портфель під кредитні гарантії, оскільки необхідно використовувати наявний кредитний потенціал у сучасних умовах з урахуванням ризиків та мінімізації можливих втрат.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота визначає сутність та характер кредитного потенціалу банківської установи, розкриває основні принципи фінансування, менеджменту та фактори, що впливають на його ефективне управління. Ми визначили, як ефективно конвертувати ресурси банку в найбільш прибуткову кредитну діяльність.

Під час виконання роботи були виконані наступні завдання відповідно до поставленої мети:

Визначено значення та сутність поняття кредитного потенціалу банківських установ. Поняття «кредитний потенціал» — це сукупність усіх джерел фінансування, окрім встановлених законодавством резервних вимог, що дозволяє банківським установам реалізовувати кредитну політику та здійснювати кредитну діяльність. Оцінка кредитного потенціалу установи банку здійснюється на основі наявної інформації про її попередню кредитну діяльність. Це пояснюється тим, що напрямок майбутньої кредитної політики необхідно передбачити та коригувати на основі оцінки поточної/минулої кредитної ситуації банку.

АТ «ІНГ Банк Україна» є одним лідируючих банків, що спеціалізується на банківських послугах для провідних українських та іноземних компаній і банків. Ці послуги включають кредити, фінансування торгівлі, платежі, розрахунки та інші послуги. Банк також надає послуги з відкриття рахунків та термінові пасивні банківські продукти для юридичних осіб.

Проведено аналіз фінансового стану банку, згідно з фінансовою звітністю банку за результатами діяльності у період з 2017 по 2020 роки. Фінансовий стан банку стабільний, діяльність прибуткова, результати відповідають цілям, які визначені на зазначений період. Вищезазначене дозволяє продовжувати діяльність відповідно до стратегії ING Group та банку в майбутньому, однак більшість з показників мають тенденцію до зниження, що може не дуже добре відобразитися на прибутковості банку в цілому.

Дослідження та розрахунки засновані на інформації, отриманій під час переддипломної практики. Розраховано показники характеристик діяльності АТ «ІНГ Банк Україна», фінансових результатів діяльності банківської установи. Особлива увага приділяється оцінці якості, структури, прибутковості та ризику кредитного портфеля банку. Результати аналізу показують, що кредитна діяльність банку має відносно високий рівень доходів та стабільний рівень розвитку, який відповідає нормативам, встановленим Національним банком.

Проведено дослідження підходів та принципів управління кредитною діяльністю банківської установи. Складовими системи управління кредитною діяльністю є ефективне використання наявних ресурсів для забезпечення максимізації прибутку, підходів до оцінки їх платоспроможності тощо. Розглянуті основні принципи управління кредитним потенціалом: оптимальності, цілісності, ефективності, інформованості, оперативності, визначена їх сутність.

Слід зазначити, що банки прагнуть підвищення ефективності управління своїм кредитним портфелем. Аналіз кредитного портфеля АТ «ІНГ Банку Україна» здійснювався шляхом розрахунку основних показників кредитного портфеля за останні чотири роки, що дало змогу оцінити ефективність кредитної діяльності з погляду прибутковості та ризику.

Для розгляду ефективності управління кредитним потенціалом у банках запропоновані заходи щодо зростання показника доходів банку за рахунок збільшення процентних, комісійних та непроцентних банку, капіталізація дивідендів, та розрахунку управління співвідношенням прибутку та ризику.

У цій роботі визначено напрями оптимізації використання наявних банківських ресурсів для підвищення ефективності кредитування. Вдале дослідження та впровадження всіх цих заходів допомогло б збільшити прибутковість банку та досягти мінімізації ризиків.

Зокрема, АТ «ІНГ Банк Україна» запропоновано змінити структуру деяких складових активів та пасивів. Банку необхідно усувати кредити низької якості, скорочувати резерви та покращувати якість свого кредитного портфеля.

Крім того, ми пропонуємо ввести ліквідні вільні активи в операції, для надання кредитів, щоб така зміна структури активів дозволила установі банку ефективно використовувати ресурси, наявні для кредитних операцій. В результаті внесена низка змін до структури свого портфеля кредитних гарантій, зокрема мінімізувавши кредитний ризик. Використання комбінації інструментів управління ризиком ліквідності дозволяє Банку ефективніше використовувати свої кредитні ресурси та підтримувати рівень ліквідності. Банк повинен бути збалансованим, тому що необхідно враховувати ризики та використовувати наявний кредитний потенціал у сучасних умовах за мінімізації можливих втрат.

Відповідно до загального плану розвитку діяльності АТ «ІНГ Банк Україна» необхідно розширювати клієнтську базу, для ведення прибуткового бізнесу. Кредитний потенціал банку використовується недостатньо, про що свідчить висока ліквідність установи. Кошти, залучені клієнтами, не використовуються на кредитну діяльність, оскільки залучаються з поточного рахунку і не використовуються на строкові кошти. Тому банк повинен підвищувати свою конкурентоспроможність, ефективно використовувати наявний кредитний потенціал та активно залучати новий.

На закінчення можна зробити висновок, що ефективність використання кредитного потенціалу досягається за низки умов: забезпечення необхідного мінімуму ліквідності, використання повного набору коштів кредитного потенціалу та реалізації максимально можливої віддачі від кредитного потенціалу

Кошти кредитного потенціалу утворюють ринок грошей і кредиту, на якому банки надають і позичають позики. Кредитний ринок формується попитом і пропозицією кредиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кроливецкой, Л.П. Банківська справа / За ред. проф. В.І. Колесникова, 2005 - 96 с.
2. Герасимович А. М. : Аналіз банківської діяльності: підруч. / М.Д.Алексеєнко,І.М.Парасій-Вергуненкотаін.Київ,2004. -599с.
3. Харевич, А. С., Кредитний потенціал банківської системи: теоретико-методологічні аспекти
4. КочетковВ.М.:Забезпеченняфінансовоїстійкостісучасногокомерційногобанку:теоретико-методологічніасспекти:Монографія.Київ:КНЕУ, 2002.238с.
5. Панова Г.С. : Аналіз фінансового стану комерційного банку. - М.: Фінанси і статистика, 1996. - 42 с.
6. Долан Е.Д. Гроші, банківська справа і грошово-кредитна політика. - Кемпбелл К.Д., Кемпбелл Р.Д. М. : 1991. - 450 с.
7. Добровольська О. В. : Теоретико-методичні засади управління прибутковістю комерційного банку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сабадин М. О. 2017. -114 с.
8. Білик Т.О. Теоретичні аспекти прибутку. Формування ринкових відносин в Україні.2005.№ 8.С..
9. Пробанкиібанківськудіяльність:ЗаконУкраїнивід07.12.2000р.
10. БорисоваС.С.Шляхипідвищенняприбутковостікомерційногобанку. Науковийвісник ДДМА.2016.№2.С.144—148.
11. Жуком Є.Ф. : Гроші. Кредит. Банки: Підручник для вузів / Є.Ф. Жуком. -М.: ЮНИТИ, 2002 - 296 с.
12. Колесникова В.І. :Банківська справа/ За ред. проф. Л. П. Кроливецкой, М., 2005 - 96 с.
13. Банківська Група, Відповідальною особою якої є АТ «ІНГ Банк Україна», Консолідована фінансова звітність

Режим доступу: [at-інг-банк-україна-фз-за-мсфз-за-рік-що-закінчився-31-12-20-консолідована-банк-група.pdf \(ingwb.com\)](http://at-ing-bank-ukraina-fz-za-msfz-za-rik-sho-zakinchivsia-31-12-20-konsolidovana-bank-grupa.pdf)

14. Прозатвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 № 87.

Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

15. Тагірбекова К.Р. : Основи банківської діяльності (Банківська справа) / Под ред. К.Р. Тагірбекова. - М.: ИНФРА-М, Вид-во «Весь світ», 2003 - 195 с.

16. Інструкція про порядок здійснення Фондом гарантування вкладів фізичних осіб захисту прав та охоронюваних законом інтересів вкладників: Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 26.05.2016 № 825.

Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0874-16#Text>.

17. Малік М. Й. : Фінансовий аналіз у комерційному банку як складова частина управління його операціями. Економічний форум. - №1, 2011.

18. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. №50. Ст. 564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>.

19. Кочетков В. М. : Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: монографія / Кочетков В. М. К.: КНЕУ, 2002. 238 с.

20. Дмитренко М.Г. Кредитування і контроль: навч.-метод. посіб. (у схемах і коментарях) / М.Г. Дмитренко, В.С. Потлатюк. – К.: Кондор, 2009. – 296 с.

21. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р.

Режим доступу: №2121-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

22. Криленко В.І., Данік Н.В. Фінансовий менеджмент у банку: навчальний посібник. Миколаїв, 2017. 149 с.

23. Хохлов В. Прогнозування ресурсів банківських установ / В. Хохлов, О. Гринько // Вісник НБУ. – 2008. – № 8. – С. 30–36.
24. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 384 с.
25. Коваленко В.В. Управління фінансовими ресурсами банку: сутність та принципи. Стаття 2015 рік.
26. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика / В. Д. Лагутін. — К. : Т-В «Знання», КОО, 2012. — 215 с.
27. Дрьомова У. В. Проблемні аспекти формування та оцінки потенціалу розвитку банківського довгострокового кредитування / У. В. Дрьомова // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. Економічні науки. – 2009. – № 1. – С. 105–110.
28. Волохата К.О. Сутність і значення ресурсної бази банків / К.О. Волохата, В.Є. Волохата // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2011. - № 1(10). – С. 147-154
29. Алексєєв, І. В. Фінансовий аналіз : техніка розрахунків та моделювання економічних ситуацій. / І. В. Алексєєв, А. С. Мороз, Є. М. Романів. – Л.: Бескид Біт, 2005. –52с.
30. Пасічник І. Розробка аналітичного інструментарію оцінки ефективності кредитної політики банку / І. Пасічник, В. Вовк // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 1. – С. 36–39.
31. Банківські операції : [підручник] / [А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.] ; за ред. А.М. Мороза. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : КНЕУ, 2008. – 608 с.
32. Вовчак О. Д., Алілуйко М. С. Систематизація та удосконалення класифікації ресурсної бази банків. Стаття 2015 рік.
33. Білик, М. Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах. / М. Д. Білик. // Фінанси України.- 2006.- №4.- С. 133-141.
34. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підруч. / та ін. – К.:

КНЕУ, 2005. – 536 с.

35. Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні : [закон України: від 10 грудня 1997 р. № 710/97-ВР із змінами і доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 15. - С.6.

36. Про акціонерні товариства : [закон України: від 17.09.2008 р. №514-VI] // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50–51. – С.384.

37. Про електронні документи та електронний документообіг : [закон України: від 22 травня 2003 р. № 851-IV із змінами і доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 36. - С.275.

38. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч.-метод. посіб. / Г. Г. Кірейцев та ін. – Ж.: ЖІТІ, 2004. – 531 с.

39. Александрова М. М. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / М. М. Александрова, С. В. Бардаш, О. С. Бородкін, Т. А. Бутинець, Н. Г. Виговська. – К. : ЦУЛ, 2002. – 495с.

40. Мартиненко В.П. Фінансовий менеджмент: підруч. / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 344 с.

41. Кузьменко, Л. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. В. Кузьменко, В. В. Кузьмін, В. М. Шаповалові. – Херсон: Олді-плюс, 2009. – 256 с.

ДОДАТОК А

Звіт про фінансовий стан

31 грудня 2020 р.

(у тисячах гривень)

	<u>Примітки</u>	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	5	5,045,130	5,420,186
Кредити клієнтам	6	5,821,937	7,690,583
Торгові цінні папери	7	590,484	-
Необоротні активи на продаж	8	716	716
Основні засоби	9	51,397	82,336
Нематеріальні активи		3,199	1,992
Відстрочений податковий актив	11	2,093	612
Інші активи	13	10,019	25,704
Усього активів		<u>11,524,975</u>	<u>13,222,129</u>
Зобов'язання			
Кошти кредитних установ	14	101,233	1,866,374
Кошти клієнтів	15	7,343,558	6,946,488
Зобов'язання з податку на прибуток		14,622	18,887
Інші зобов'язання	13	113,148	107,282
Усього зобов'язань		<u>7,572,561</u>	<u>8,939,031</u>
Власний капітал			
Статутний капітал	16	731,298	731,298
Емісійний дохід		46,278	46,278
Нерозподілений прибуток		3,174,838	3,505,522
Усього власного капіталу		<u>3,952,414</u>	<u>4,283,098</u>
Усього власного капіталу та зобов'язань		<u>11,524,975</u>	<u>13,222,129</u>

ДОДАТОК Б

Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід

За рік, що закінчився 31 грудня 2020 р.

(у тисячах гривень)

	<i>При-</i> <i>мітки</i>	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Процентні доходи, розраховані з використанням методу ефективного відсотка			
Кредити клієнтам		569,613	1,127,951
Депозитні сертифікати НБУ		184,071	343,408
Кошти в кредитних установах		513	7,699
		<u>754,197</u>	<u>1,479,058</u>
Інші процентні доходи			
Боргові цінні папери		3	-
		<u>3</u>	<u>-</u>
Процентні витрати			
Кошти НБУ		(10,927)	-
Кошти кредитних установ		(8,246)	(40,414)
Кошти клієнтів		(209,473)	(445,664)
Процентні витрати за орендним зобов'язанням		(6,543)	(9,281)
		<u>(235,189)</u>	<u>(495,359)</u>
Чистий процентний дохід		<u>519,011</u>	<u>983,699</u>
Сторнування збитків від зменшення корисності кредитів клієнтам	<u>6</u>	89,934	31,203
Чистий процентний дохід за вирахуванням збитків від зменшення корисності		<u>608,945</u>	<u>1,014,902</u>
Комісійні доходи	18	70,600	90,317
Комісійні витрати	18	(53,786)	(71,620)
Результат операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		3,414	-
Результат операцій з іноземною валютою:			
- торгові операції		(23,472)	50,044
- курсові різниці		260,390	(106,936)
Результат операцій з похідними інструментами		(35,310)	235,677
Інші доходи	19	16,940	25,346
Непроцентні доходи		<u>238,776</u>	<u>222,828</u>
Витрати на персонал	20	(141,382)	(141,448)
Амортизація		(38,584)	(36,501)
Інші адміністративні та операційні витрати	20	(204,218)	(197,065)
Інші збитки від зменшення корисності та інші резерви	12	(4,237)	128
Непроцентні витрати		<u>(388,421)</u>	<u>(374,886)</u>
Прибуток до оподаткування		<u>459,300</u>	<u>862,844</u>
Витрати з податку на прибуток	11	(82,845)	(155,705)
Прибуток за рік та усього сукупного доходу		<u>376,455</u>	<u>707,139</u>
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу (шт.)		73,129,804,500	73,129,804,500
Чистий і скоригований чистий прибуток на одну просту акцію (у гривнях)		<u>0,0051</u>	<u>0.0097</u>

ДОДАТОК В

Звіт про фінансовий стан

31 грудня 2018 р.

(у тисячах гривень)

	<u>Примітки</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	5	2,357,209	2,806,435
Кредити клієнтам	6	8,531,906	7,118,962
Інвестиційні цінні папери	7	62	62
Основні засоби	8	29,849	22,507
Нематеріальні активи		1,776	1,662
Поточні податкові активи		15,000	-
Відстрочений податковий актив	9	313	1,442
Інші активи	11	14,394	20,147
Усього активів		<u>10,950,509</u>	<u>9,971,217</u>
Зобов'язання			
Кошти кредитних установ	12	1,102,323	870,977
Кошти клієнтів	13	5,582,904	5,238,901
Поточні податкові зобов'язання		43,796	26,234
Інші зобов'язання	11	134,550	82,003
Усього зобов'язань		<u>6,863,573</u>	<u>6,218,115</u>
Власний капітал			
Статутний капітал	14	731,298	751,579
Емісійний дохід		46,278	46,278
Нерозподілений прибуток		3,309,360	2,955,245
Усього власного капіталу		<u>4,086,936</u>	<u>3,753,102</u>
Усього власного капіталу та зобов'язань		<u>10,950,509</u>	<u>9,971,217</u>

ДОДАТОК Д

Звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід

За рік, що закінчився 31 грудня 2018 р.

(у тисячах гривень)

	Примі- тки	2018	2017
Процентні доходи, розраховані з використанням методу ефективного відсотка			
Кредити клієнтам		1,141,926	786,424
Депозитні сертифікати НБУ		283,242	297,451
Кошти в кредитних установах		8,629	3,641
		1,433,797	1,087,516
Процентні витрати			
Кошти кредитних установ		(13,487)	(27,075)
Кошти клієнтів		(404,487)	(258,192)
		(417,974)	(285,267)
Чистий процентний дохід		1,015,823	802,249
Збитки від зменшення корисності кредитів клієнтам	6	(129,991)	(324,324)
Чистий процентний дохід за вирахуванням збитків від зменшення корисності		885,832	477,925
Комісійні доходи	16	95,991	94,013
Комісійні витрати	16	(104,385)	(122,899)
Результат операцій з іноземною валютою:		87,065	102,088
- операції		102,083	12,945
- курсові різниці		(15,018)	89,143
Інші доходи	17	9,492	15,157
Непроцентні доходи		88,163	88,359
Витрати на персонал	18	(125,684)	(123,864)
Амортизація		(12,684)	(7,860)
Інші адміністративні та операційні витрати	18	(211,833)	(186,901)
Інші збитки від зменшення корисності	10	(299)	(3,255)
Непроцентні витрати		(350,500)	(321,880)
Прибуток до оподаткування		623,495	244,404
Витрати з податку на прибуток	9	(112,518)	(44,223)
Прибуток за рік та усього сукупного доходу		510,977	200,181
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу (шт.)		73,129,804,500	73,129,804,500
Чистий і скоригований чистий прибуток на одну просту акцію (у гривнях)		0,0070	0,0027